

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXVI

CELOVEC, PETEK, 23. OKTOBER 1981

ŠTEV. 43 (2042)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

Peršmanova domačija muzej NOB in dom mladine

OB DRŽAVNEM PRAZNIKU:

Medsebojne obveznosti

Ko se je 14. januarja 1947 v Londonu začel sestanek pomočnikov zunanjih ministrov štirih velikih sil kot vvod v poznejše večletne pogajanja o avstrijski državni pogodbi, je bila Avstrija izrecno opozorjena na stališča, ki so jih o njej izpovedali zavezniki na moskovski konferenci leta 1943. Takrat so namreč poudarili, da smatrajo Avstrijo odgovorno za njen delež v vojni na strani nacistične Nemčije, da želijo, da se ustvari nova, neodvisna, demokratična Avstrija in da se bo pri končni ureditvi avstrijskega vprašanja upoštevalo, kaj je Avstrija sama doprinesla k svoji osvoboditvi.

Ko je v teku poznejših pogajanj takratni avstrijski zunanji minister Karl Gruber moral odgovorjati na konkretna vprašanja glede lastnega doprinosa Avstrije k osvoboditvi, je bil seveda v neprijetnem položaju. Sicer je nacistično nasilje tudi v Avstriji zahtevalo velike žrtve: 2700 Avstrijcev je bilo na smrt obsojenih zaradi aktivnega upora, 16.493 avstrijskih protifašistov je bilo umorjenih v koncentracijskih taboriščih in 9.687 v gestapovskih zaporih, 6.420 Avstrijcev je prišlo ob življenje v ječnicah in zaporih v zasedenih deželah, v getu ali koncentracijskem taborišču pa je bilo ubitih 65.459 avstrijskih Židov. Toda na drugi strani nacistične stranke, kolikor jih je bilo po poročilu avstrijskega notranjega ministrstva do novembra 1946 registriranih v Avstriji.

Razmerje je bilo torej 1:5 — na vsako žrtev nacističnega nasilja je prišlo 5 članov nacistične stranke; doprinos k ohranitvi zločinskega nacizma je bil potemtakem petkrat večji od doprinosa k osvoboditvi. Zato pa se je minister Gruber pri svojem zagovoru toliko bolj skliceval na partizanske borbe in njihov prispevek v boju proti nacizmu in s tem za osvoboditev Avstrije!

Na ta dejstva je treba opozoriti tudi v zvezi z avstrijskim državnim praznikom, ki ga bomo obhajali v ponedeljek 26. oktobra. Opozoriti predvsem zato, ker so bile Avstriji v državni pogodbi, ki je nastala na podlagi zgoraj omenjenih stališč, naložene povsem določene obveznosti in ker Avstrija teh obveznosti vse do danes ni dosledno izpolnila. Tukaj mislimo zlasti tista določila, s katerimi se je Avstrija obvezala, da bo izravnala vse sledove starega in preprečila pojave novega nacizma; pa tiste obveznosti, ki jih je prevzela na pram slovenski in hrvaški manjšini. Tako v enem kot v drugem pogledu je Avstrija slej ko prej dolžnik — dolžnik v smislu že omenjene moskovske deklaracije: ker svoje odgovornosti za delež v vojni na strani nacistične Nemčije še ni docela zbrisala, dokler stari in novi nacisti lahko nemoteno in nekažnovano razvijajo svojo dejavnost; ker proces demokratizacije ne obsega tudi reševanja manjšinskega vprašanja, dokler se manjšinam vsiljujejo „rešitve“, ki v nasprotju z državno pogodbo bistveno omejujejo njihove pravice; ker ne zna pravilno ceniti doprinosa k njeni osvoboditvi, dokler pristojne oblasti neodgovorno dopuščajo, da razni hujšaki blatijo partizanske borbe kot morilce in difamirajo boj proti fašizmu kot nekaj protidržavnega.

Državni praznik Avstrije bi po svoji vsebini moral prvenstveno veljati utrujenju priznavanja k tisti avstrijski republiki, ki se je rodila iz trpljenja in žrtv avstrijskega ljudstva in vseh svobodoljubnih narodov v boju proti nacifašizmu. V zadnjih letih je zvezni predsednik večje število

Koroški Slovenci Evropskemu svetu

V skupni vlogi, ki sta jo poslali osrednji slovenski organizaciji generalnemu sekretarju Evropskega sveta dr. Karaseku ter evropskemu parlamentu v Strasbourgu, Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev kot predstavništvo slovenske narodne skupnosti na Koroškem izražata zadovoljstvo, da je evropski parlament z veliko večino izglasoval posebno listino o deželnih jezikih in kulturah ter o pravicah etničnih manjšin, ki jo bo kot priporočilo poslal Evropskemu svetu, komisiji Evropske gospodarske skupnosti ter vladam in deželnim upravam držav članic EGS, kakor tudi vladam držav članic Evropskega sveta.

Listina o pravicah etničnih manjšin, ki jo je sprejel tako visok forum, bo brez dvoma predvsem tistim manjšinam, katerih pravice niso zajamčene z nobeno drugo mednarodno ali državno pogodbo, pomagala uresničiti za njihov nadaljnji obstoj in nadaljnji razvoj potrebne minimalne pravice, je rečeno v skupnem pismu.

ZSO in NSKS pa izražata tudi začudenje, kako je spričo skrajno restriktivnega tolmačenja in predvsem uresničevanja mednarodnih pogodb v zaščito obstoja in nadaljnjega razvoja etničnih manjšin tudi s strani demokratičnih držav, kot na primer Avstrije, sploh mogoče, da je bilo v pojasnjevalnih pripombah k osnutku listine o etničnih manjšinah navedeno, da je bil v Avstriji položaj Slovencev in Hrvatov, ki je zavarovan z državno pogodbo, z zakonom o narodnih skupinah baje še izboljššan. Pri tem opozarjata, da člen 7 državne pogodbe sicer dejansko vsebuje posebne pravice slovenske in hr-

vaške manjšine, da pa s tako imenovanim zakonom o narodnih skupinah iz leta 1976 člen 7 nikakor ni bil izpolnjen ter se položaj Slovencev in Hrvatov že sploh ni izboljšal.

„Nasprotno,“ poudarjata ZSO in NSKS, „s tem zakonom so bile v členu 7 državne pogodbe vsebovane pravice tako omejene, da na dveh tretjinah avtohtonega selitvenega ozemlja pripadniki slovenske manjšine nimajo pravice do uporabe slovenskega jezika pred uradi in sodišči, da je toponomastika tudi v jeziku manjšine predvidena samo na eni šetsini avtohtonega selitvenega ozemlja in da je slovenska narodna skupnost glede na manjšinske pravice razdeljena na osem različnih kategorij, kar samo pospešuje nadaljnjo asimilacijo slovenske narodne skupnosti.“ Na ta dejstva osrednji organizaciji kot odgovorno vodstvo slovenske narodne skupnosti opozarjata kljub temu, da se s tem izpostavlja nevarnosti očitkov denunciacije, kakor je to koroški deželni glavar Leopold Wagner v svojem govoru 10. oktobra izrecno zagrozil tistim, ki bi se upali v mednarodni javnosti kritizirati sedanjo ureditev pravic slovenske narodne skupnosti na Koroškem potom tako imenovanega zakona o narodnih skupinah.

Ob koncu osrednji organizaciji koroških Slovencev z opozorilom na dejstvo, da v državah članicah Evropske gospodarske skupnosti živi okoli 20 milijonov pripadnikov manjšin, izražata pričakovanje, da bo v doglednem času podobno kot pri evropski konvenciji o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah tudi pri zdaj sklenjenem priporočilu o pravicah etničnih manjšin uresničitev mogoče doseči s pritožbo na kak evropski forum.

Listina o pravicah manjšin je bila izglasovana v evropskem parlamentu

Z veliko večino glasov je bila prejšnji teden v evropskem parlamentu v Strasbourgu izglasovana posebna listina o deželnih jezikih in kulturah ter o pravicah narodnih manjšin. Gre za prvi tovrstni dokument, ki ga je sprejela evropska skupščina, zato mu pripisujejo velik pomen v vseh državah članicah Evropske gospodarske skupnosti, kjer živi okoli 20 milijonov pripadnikov različnih manjšin, ki od tega dokumenta upravičeno pričakujejo učinkovitejšo in hitrejšo reševanje vseh vprašanj, važnih za njihov obstoj in nadaljnji razvoj.

Listina, ki jo je sprejel evropski parlament, predvideva tako imenovane „minimalne pravice“, ki jih je treba zagotoviti narodnostnim manjšinam. Konkretno gre za naslednja določila:

- pouk materinega jezika v vseh šolah in pouk v materinem jeziku povsod tam, kjer je to mogoče, obenem pa poučevanje jezika in kulture manjšin tudi na univerzah;
- pravico manjšin do dostopa k sredstvom množičnega obveščanja in pravico manjšine, da njeni pripadniki uporabljajo svoj jezik v odnosu z oblastmi;
- poskusno ustanovitev jezikovnih tečajev z namenom, da se preveri uspešnost večjezične izobrazbe in ugotovi, v kolikšni meri lahko večjezični pouk pripomore k ohranjanju krajevnih jezikov in kultur;
- priporočilo komisije EGS, naj s posebnimi finansiranjmi prispeva za razvoj krajevnih kultur in obvezuje komisijo, naj vključi v svoje programe o obveščanju in kulturi projekte, katerih namen je razvoj evropske kulturne politike v skladu s pričakovanji vseh evropskih manjšin in njihovih kulturnih organizacij.

Ob zaključku mladinske delovne akcije pri preureditvi Peršmanove domačije v Lepeni nad Železno Kaplo v muzej NOB in dom mladine sta Zveza koroških partizanov in Zveza slovenske mladine minulo nedeljo priredili kratko slovesnost, kjer sta podelili zahvalno listino vsem, ki so sodelovali pri tej akciji.

Muzej bo po notranji ureditvi hiše odprt prihodnje leto za obletnico nacističnega zločina pri Peršmanu.

Podrobnejše poročilo o nedeljski prireditvi objavljamo na drugem mestu.

Med Italijo in Jugoslavijo odprt nov mejni prehod kot vez prijateljstva

V nedeljo sta italijanski zunanji minister Emilio Colombo in jugoslovanski zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec uradno izročila prometu novi mejni prehod Štandrev-Vrtojba. Na prireditvi, ki so se je udeležili številni predstavniki in prebivalci z obeh strani meje, so poudarili, da pomeni novi prehod nadaljnji člen v dolgi verigi prizadevanj za utrjevanje in okrepitev sodelovanja in prijateljstva med obema državama. Srečanje na tej slavnosti sta oba ministra izkoristila tudi za ponovno izmenjavo mnenj o bilateralnih vprašanjih in o najbolj perečih mednarodnih problemih. V tem okviru je bilo posebej govora tudi o manjšinskem vprašanju — o položaju italijanske narodnosti v Jugoslaviji in o slovenski narodnosti v Italiji. Obe strani sta poudarili, da so manjšine mostovi zbiranja in zbliževanja, zato jim je treba zagotoviti pogoje za vsestranski razvoj in za krepitev narodne identitete.

Še posebej je bilo govora o teh vprašanjih, ko sta oba ministra ločeno sprejela enotno delegacijo slovenske narodne skupnosti, ki jima je tolmačila svoje zahteve po čimprejšnji sklenitvi zakona za globalno zaščito

Slovencev v Italiji. Predstavniki slovenskih organizacij so naglasili, da mora biti ta zakon za prizadeto manjšino sprejemljiv, to pomeni, da ne sme vsebovati diskriminacij glede na pokrajino, v kateri Slovenci živijo, pač pa mora uresničiti vse tiste pogoje, ki so potrebni za nemoten družbeni, kulturni in gospodarski razvoj narodnostne skupnosti. Minister Colombo je priznal, da je prišlo do zamude pri postopku za sklenitev „organske zaščite“ slovenske manjšine! zato je obljubil, da bo ministrskemu svetu posredoval zahtevo Slovencev po pospešenem sprejemu ustreznega zakona. Zvezni sekretar Vrhovec pa je ponovno poudaril vso zavzetost Jugoslavije, da se slovenski narodnostni skupnosti v Italiji čimprej zagotovi najprimernejša zakonska zaščita, ter je povedal, da bodo nadaljnji pogovori o teh vprašanjih sledili sredi novembra, ko bo minister Colombo uradno obiskal Jugoslavijo.

Ob priložnosti otvoritve novega mejnega prehoda je prišlo tudi do srečanja med predsednikom deželne odbora Furlanije-Juljske krajine Antoniom Comellijem in predsednikom izvršnega sveta SR Slovenije Janezom Zemljaričem. Na sestanku, na katerem so izmenjali informacije o vprašanjih skupnega interesa in o načrtih sodelovanja med obema obmejnim deželama, so se domenili za sklicanje uradnega sestanka med delegacijama dežele Furlanije-Juljske krajine in SR Slovenije, ki naj bi bil že v bližnji prihodnosti.

Medtem ko so uradni predstavniki obeh držav spet enkrat poudarjali črnojedrsko privržnost politiki dobrega sosedstva, prijateljskega sodelovanja ter pripravljenost za skupno iskanje rešitev še odprtih vprašanj, pa so nacionalistične sile znova manifestirale, da se s takšnim razvojem nočejo sprijazniti. Le nekaj dni zatem, ko so „neznani storilci“ vdrli v slovensko srednjo šolo na Opčinah, so si v noči pred otvoritvijo novega mejnega prehoda izbrali Boršt pri Trstu, kjer so z znanimi protislovenskimi gesli pomazali zidove hiš, šole in cerkve.

Storilci takih dejanj so od evropske miselnosti prav tako daleč oddaljeni kot pa velikovski šovinisti, ki v občinskih dvorani ne trpijo slovenske kulturne prireditve. Zeleti bi bilo, da bi tako Italija kot Avstrija dokazali svojo evropsko zrelost — zlasti tudi v smislu posebne listine o pravicah manjšin, ki jo je pravkar izglasoval evropski parlament.

PRED LJUDSKIM ŠTETJEM V ITALIJI:

Dvomljiva sredstva in nameni popisa

„Popisi prebivalstva so za vladajoče sile vedno bili priložnost za umetno manjšanje števila pripadnikov naše narodnostne skupnosti,“ je ob popisu prebivalstva, ki bo to nedeljo v vsej Italiji, zapisal tržaški „Primorski dnevnik“. S tem potrjuje, kar smo vsa leta občutili tudi koroški Slovenci in kar prizadeva vse narodnostne skupnosti ob preštevovanju njihovih pripadnikov: da države, ki nimajo demokratičnega odnosa do narodnostnih manjšin, s statističnim preštevanjem skušajo zmanjševati svoje obveznosti do teh manjšin.

Še bolj ostro pa je zadevo postavil avstrijski demograf dr. Rainer Münz z inštituta za demografijo. Vsako registriranje ljudi je tehnika gospodovanja nad ljudmi; objektivnost manjšinskih štetij je v obratnem sorazmerju z njihovim političnim pomenom; rezultat štetij pa predstavlja oblastna razmerja v državi in zmožnost uveljavljanja posameznih večinskih ali manjšinskih skupnosti — tako je v obliki tez ocenil ljudska štetja na nedavnem predavanju na Dunaju.

Bližnji popis prebivalstva v Italiji vsaj glede na narodnostno pripadnost prebivalstva potrjuje pravilnost teh tez. To kažejo tako izkušnje na Primorskem, kjer v tržaški, goriški in videmski pokrajini živijo Slovenci, kot tudi na Južnem Tirolskem, kjer so v pokrajini s statusom o avtonomiji združeni Italijani, Nemci in Ladinci in kjer velja narodnostni proporc.

Na Primorskem tokrat popisa po narodnosti ne bo. Tozadevno vprašanje, ki je bilo v vprašalnikih pred 20 in 10 leti, so črtali, vendar pa, tako poudarjajo tržaški Slovenci, s tem nevarnost diskriminacijskih po-

nem številu Slovencev na Tržaškem.

Zato in ker že pri razdeljevanju popisnih pol prihaja do nepravilnosti — predvsem v mestu Trstu jih primanjkuje, posamezni popisovalci skušajo vplivati na ljudi, češ da slovenske pole niso veljavne ipd. — Slovenci na Tržaškem poudarjajo, da „ne priznavamo nobene vrednosti nobeni obliki preštevanja po narodnosti, tudi posredni ne“, dokler ne bodo zagotovljeni zakonski in praktični pogoji za popolno enakopravnost ne glede na odstotek števila Slovencev v primerjavi z večinskim italijanskim narodom.

Bolj zapleteno pa je na Južnem Tirolskem, kjer je vprašanje ljudskega štetja že povzročilo precej politične napetosti in narodnostnih konfliktov. Po načelu „čim bolj ločujemo, tem bolje se razumemo“, ki ga je formuliral neki politik vladajoče stranke Südtiroler Volkspartei, so sklenili, da mora ob letošnjem popisu vsak prebivalec dati obvezno izjavo o pripadnosti jezikovni skupnosti (Sprachgruppenzugehörigkeitserklärung). Po južno-tirolskem statutu o avtonomiji, ki si jo je priborila nemška narodnostna skupnost, je predviden proporc za državne službe, vendar pa ta proporc zdaj skušajo razširjati na vsa življenjska področja. In od izjave o pripadnosti jezikovni skupini — na izbiro so samo tri: nemška, italijanska in ladinška, drugi jeziki in otroci iz mešanih zakonov pa sploh niso upoštevani — bo za naslednjih deset let za marsikoga odvisno, ali bo dobil delovno mesto, javno stanovanje ali druge pravice.

Proti tako zapostavljenemu štetju, ki so ga sklenili samo na Južnem Tirolskem, tako da obstaja sum, da si hoče nemška vladajoča plast za betonirati in razširiti svojo oblast, se je postavilo že precej južnih Tirolcev, ki jim ni več všeč taka „getizacija“ v točno določene kletke. Predvsem levičarska lista Neue Linke in njen deželni poslanec Alexander Langer se postavljajo proti ustvarjanju „Proporcistana“ in pozivajo na bojkotiranje te izjave.

Zelo ilustrativna je v tej zvezi izjava nekega Italijana, ki je dejal, da se bo zapisal za Nemca v upanju, da bo tako dobil službo v bencinski bolnici, kjer so mesta za Italijane po proporcju že zdavnaj zasedena.

Se posebej pa bodo od tega „apartheida“ prizadeti Ladinci, ker so kot narodnost priznani samo v treh dolinah, izven njih pa sploh ni delovnih mest, predvidenih po proporcju zanje. Razen tega pa ni popisnih pol v ladinščini, so samo dvojezične nemško-italijanske.

Delovni obisk v Koroški regiji

Konzul SFRJ v Celovcu Alfonz Naberžnik, tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem Feliks Wieser in sodelavec Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu Teodor Domej so bili pretekli petek na delovno informativnem obisku v Koroški regiji.

Najprej so se sešli z dijaki ravske gimnazije in v več kot dvournem pogovoru obravnavali aktualna vprašanja položaja slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Podoben sestanek so imeli nato še na srednji ekonomski šoli v Slovenj Gradcu, zvečer pa so se sestali tudi s političnim aktivom vseh štirih koroških občin.

Ponovno se je pokazalo, kako pomembni so takšni in podobni stiki, saj se je pogovorov udeležilo več kot 800 obiskovalcev, po večini mladine. Tako rekoč na vseh srednjih šolah v Koroški regiji delujejo posebni krožki, ki se intenzivno ukvarjajo s proučevanjem in sprotnim spremljanjem dogodkov v zamejstvu, zato so dijaki izrazili željo, da bi se takšna srečanja nadaljevala tudi v prihodnje. Še posebej pomemben pa je bil sestanek z vodilnimi predstavniki političnega in gospodarskega življenja v Koroški regiji, saj so glavno pozornost namenili možnostim še tesnejšega kulturnega, športnega in še posebej gospodarskega sodelovanja.

Obisk predstavnikov Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in jugoslovanskega konzulata v Celovcu je zdaj že tretjič zapovrstjo organiziralo Študijsko središče Ravne na Koroškem. Kot vse kaže, bodo ti delovni stiki postali tradicionalni.

Proračun in nogomet

Konec vsakoletne dolgočasne obvezne vaje avstrijskih parlamentarcev, namreč „prvo branje“ osnutka državnega proračuna, je minuli teden sovpadal z začetkom nogometne tekme med Avstrijo in ZR Nemčijo. Predsednik parlamenta Anton Benya je že ob 17. uri predčasno zaključil parlamentarno sejo, da so poslanci in ministri lahko še ob pravem času zasedli častno tribuno na dunajskem stadionu, kjer so potem skupno navijali za domače moštvo — vendar zaman: kot znano, je avstrijsko moštvo podleglo nemškemu gostom z 1:3 (koncentracijska vlada torej le ni tako vsemogočna, kot o tem sanjarijo nekateri deželni glavari ljudske stranke; ali pa je ena izmed avstrijskih strank navijala za nasprotno moštvo?).

Izid nogometne tekme je v naslednjih dneh avstrijsko javnost in zlasti njene oblikovalce vsekakor mnogo bolj zanimal in razburjal kot pa osnutek državnega proračuna za leto 1982, ki ga je parlamentu predložil novi finančni minister Salcher. Sam ga je predstavil kot „proračun varčevanja“, ker bo predvideni primanjkljaj narastel nekoliko manj kot v minulih letih.

Nekaj številčnih podatkov: za leto 1982 predvideva osnutek državnega proračuna dohodke v višini 309,1 milijarde šilingov (letos naj bi po proračunu znašali 285,3 milijarde) in izdatke v višini 368,3 milijarde (letos 335,1 milijarde); bruto primanjkljaj bi torej znašal 59,2 milijarde šilingov (za letošni predviden v višini 49,7 milijarde), vendar bi bil po izjavi ministra Salcherje z 2,8% bruto narodnega dohodka na enaki višini kot letos, v primerjavi z leti 1975 do 1979 pa celo bistveno nižji. Vendar to še ne pomeni veliko, kajti tudi glede proračuna se vedno spet izkaže, da je med teorijo in

prakso velika razlika: še vsako leto je vlada po potrebi izkoristila možnosti, ki so ji dane po zakonu ter je naknadno preokročila prvotni proračun.

Posebni težnji v tem proračunu ni zaslediti — je prav tako brezbarven kot njegov brezbarven in brezkarizmatični „oče“ Salcher, ki je tokrat prvič opravil nalogo avtorja proračunskega predloga. Kot je bilo pričakovati, sta nekoliko višje dotirani ministrstvi za obrambo (vendar kljub temu ne bo prišlo do nakupa novih letal) in za notranje zadeve (v prvi vrsti za boljšo oborožitev policije pod pretvezo boja proti terorizmu).

Do razprave o proračunu v parlamentu še ni prišlo; ta največji vsakoletni „dvo boj“ med vladno stranko in opozicijo se po dolgoletni tradiciji prične šele meseca novembra. Pač pa je predsednik velike opozicijske stranke Mock že izjavil, da ljudska stranka na ta proračun ne more pristati, ker menda ne odgovarja načelom varčevanja. Kje in kako bi on sam poskerbel za varčnejše gospodarjenje z državnimi denarji, sicer ni povedal, zato pa so bili manj sramežljivi njegovi prijatelji iz zveze industrialcev, ki so že nakazali, da je varčevati seveda treba najprej pri socialnih izdatkih. Tako se bo torej med proračunsko razpravo jasno pokazalo, kako velik je vpliv industrije v ÖVP: ali bo prišla do veljave skrajna nesocialna linija in kako bo na to reagirala druga velika organizacija znotraj ÖVP, namreč njena zveza delavcev in nameščencev ÖAAB. Kajti letošnja proračunska debata očitno ne bo samo konfrontacija med vladno stranko in opozicijo, marveč bo po vsej verjetnosti potekala tudi v znamenju nasprotij med interesi skupinami v okviru velike opozicijske stranke.

fra-ter

Ženske iz vsega sveta

zbrane na kongresu v Pragi

Od 8. do 13. oktobra 1981 je bil v Pragi na pobudo Mednarodne demokratske federacije žensk (MDFŽ) svetovni kongres žensk pod geslom „Enakopravnost — narodna neodvisnost — mir“, katerega se je udeležilo 274 organizacij iz 132 dežel vsega sveta. Med udeleženkami je bila tudi zastopnica Zveze slovenskih žena na Koroškem.

MDFŽ, ustanovljena leta 1945, s svetovnim statusom pri Združenih narodih, vključuje 129 ženskih orga-

nizacij iz 114 dežel. Na njeno pobudo je OZN proglasila leto 1975 za Mednarodno leto žensk in obenem obdobje 1976—1985 za desetletje žensk ZN. Leta 1980 je bila MDFŽ sopredsedateljica svetovnega zasedanja žensk ob polovici dekade žensk ZN v Koppenhagenu.

Svetovni kongres žensk v Pragi je imel namen, nadaljevati delo in diskusije vseh navedenih zasedanj, pripomoči k pospeševanju enotnosti žensk in poglobiti prizadevanja, da se doseže cilj dekade žensk ZN, ki je, da se odstranijo vse oblike diskriminacije žensk. V šestih komisijah (ženska in delo, vključno delo na podeželju; enakopravnost žensk v družbi; ženska in družina; ženska za mir in razorožitev; ženska za narodno neodvisnost in mir; sodelovanje med narodnimi, regionalnimi in mednarodnimi organizacijami in njih sodelovanje s sistemom OZN) so ženske iz raznih vidikov razpravljale o izboljšanju pa tudi poslabšanju položaja žensk od Mednarodnega leta 1975 naprej.

Brez dvoma so stala v ospredju vprašanja miru, razorožitve in uk-

važnejše načelo današnjega časa, v katero se morajo ženske aktivno vključiti. Oboroževalna tekma, prav posebno pa tekmovanje v nuklearnem oboroževanju, je dosegla dalekosežne svetovne dimenzije, ki zastrupljajo mednarodni položaj, gojijo medsebojno nezaupanje in končno lahko pomenijo konec človeštva. V letu 1980 se je izdalo samo za oboroževanje 500 milijard dolarjev, ki bi bili človeštvu nujno potrebni za reševanje perečih socialnih in gospodarskih problemov prav posebno v deželah v razvoju, kjer še vedno vladajo brezposelnost, analfabetizem, razsajajo bolezni, gospodarska zaostalost ovira razvoj in kjer neokolonializem narode še in še izkorišča.

V številnih konkretnih predlogih so delegatke izrazile nujnost še večjega aktivnega ukrepanja vseh ženskih organizacij proti pojavom ogrožanja miru. Naglasile so prepričanje, da bodo k temu prispevala tudi posvetovanja in zaključni dokumenti svetovnega ženskega kongresa v Pragi.

O svetovnem kongresu žensk v Pragi bomo še poročali.

M J.

SVETOVNI DAN HRANE:

Pol milijarde lačnih

Na sedežu organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) v Rimu so minuli petek sicer slovesno, vendar z malo razveseljivimi podatki počastili svetovni dan hrane, ki ga vsako leto obhajamo 16. oktobra. Poudarili so, da je razvoj kmetijstva, s katerim naj bi vsem ljudem zagotovili dovolj hrane, naloga, od katere je odvisna prihodnost človeštva. Pri tem so opozorili na današnje razmere v svetu, ko razlike med razvitimi in državami v razvoju postajajo vedno večje. V ilustracijo pa so navedli, da je danes na svetu lačnih ali podhranjenih pol milijarde ljudi.

Podatki, ki so jih ob letošnjem svetovnem dnevu hrane objavili znanstveniki, pa govorijo še dosti tršo govorico. Na posledicah podhranjenosti ali lakote bo letos umrlo 15 milijonov ljudi, večina med njimi ne bo dosegla 5 let starosti. In napovedi za bodočnost? Za prihodnjih dvajset let napovedujejo znanstveniki katastrofalno krizo, ki jo bo povzročila lakota; ta kriza bo dosti resnejša od sedanje energetske krize in dosti bolj dramatična, kot je bila druga svetovna vojna.

Na resni položaj v svetu, ki ga povzroča pomanjkanje hrane, je ob svetovnem dnevu hrane opozoril tudi generalni tajnik OZN Waldheim. Navedel je skrb vzbujajoč podatek, da je bilo sredi letošnjega leta že 31 držav, ki so sporočile, da se soočajo s problemom pomanjkanja hrane, medtem ko jih je bilo pred dvema letoma le 17. Posebno zaskrbljenost je izrazil Waldheim zaradi počasnega povečevanja pro-

izvodnje hrane v svetu, ki komaj sledi povečanju števila svetovnega prebivalstva.

Toda isti svet, ki mu grozi katastrofa zaradi lakote, je po drugi strani značilno, da dan za dnem razmetava milijone in milijone za blazno oboroževanje. Če bi samo del teh sredstev porabili za razvoj kmetijstva v deželah v razvoju, bi lahko v veliki meri rešili vprašanje prehrane tamkajšnjega prebivalstva. Toda odgovorni državniki raje nadaljujejo s svojo skrajno neodgovorno politiko in tirajo človeštvo na rob prepada.

Nov veleposlanik

SFRJ V AVSTRIJI

Z ukazom predsedstva SFR Jugoslavije je bil za novega izrednega in polномоčenega veleposlanika SFRJ v Avstriji imenovan Milorad Pešić, ki je doslej zavzemal položaj pomočnika zveznega sekretarja za zunanje zadeve.

Pred odhodom na novo službeno dolžnost je novoimenovani veleposlanik Pešić obiskal tudi SR Slovenijo, kjer se je pogovarjal s predsednikom izvršnega sveta Janezom Zemljaričem, s članico predsedstva SRS Vido Tomšič, s predsednikom republiške konference SZDL Slovenije Mitjo Ribičem, s podpredsednikom skupščine SRS Ludvikom Gorjanom Lubejem, s predsednikom republiškega komiteja za mednarodno sodelovanje Jernejem Janom, s predsednikom komisije za manjšinska vprašanja in narodnosti pri SZDL Danilom Türk in z drugimi visokimi predstavniki Slovenije.

V teh dneh bo novi veleposlanik prišel na Dunaj. Prav tako pa bo na novo službeno dolžnost v Celovcu prišel tudi novi generalni konzul SFRJ Marko Kržišnik.

Žitara vas ima novo ljudsko šolo

„Otvoritev nove ljudske šole v Žitari vasi praznujemo zelo slavno in s ponosom. S ponosom zato, ker se zavedamo, da bodo v tej moderni stavbi naši otroci, bodisi slovensko ali nemško govoreči, več in boljše možnosti za izobraževanje.“

Otroci so to šolo, vsaj tiste dele, ki so jih dobro spoznali, in to je posebno telovadnica, z navdušenjem sprejeli. Učitelji so srečni, da sedaj lahko v tako lepih, za pouk primernih in sodobno opremljenih prostorih poučujejo.

Poleg tega znotraj šole lahko vsi vidite, da jemljemo eno naših nalog, vzgajati mlade ljudi spoštovati sosedo, njegov jezik in kulturo, zelo resno.

To namreč naj izpovedo dvojezični napisi znotraj šolskega poslopja. Poleg tega naj vzpodbujajo vsakega obiskovalca naše šole, se zavzemati in delovati za enakopravnost doma, v naši deželi, potem šele drugod po svetu.

Pa še nekaj naj izpovedujejo te nemške in slovenske besede — ljubezen do obeh jezikov v deželi.“

Tako je v slovenskem delu svojega govora povedal ravnatelj Franc Kukovica med otvoritveno slovesnostjo nove zgradbe ljudske šole v Žitari vasi preteklo soboto, ko je le-to svojemu namenu izročil koroški deželni glavar Leopold Wagner. Otvoritev novih prostorov pa ni bila le za šolarje in učitelje, ampak za vse prebivalce žitarske občine ter predstavnike deželnih in okrajnih šolskih oblasti, okrajnega glavarstva in sosednjih občin, saj

je žitarski župan Michael Posod poleg deželnega glavarja ob tej priložnosti pozdravil tudi številne predstavnike dežele in okraja, med njimi okrajnega glavarja dr. Herberta Scheiberja, vodjo manjšinskega oddelka pri koroškem deželnem svetu, vladnega svetnika Rudolfa Vouka, župane sosednjih občin ter predstavnike cerkve.

V smislu besed ravnatelja Kukovice, je potekal tudi spored otvoritvene proslave dvojezično, posebno so to pokazali učenci žitarske osnovne šole, ko so svoje točke izvajali v obeh deželnih jezikih. Prav tu se je tudi potrdilo, kar je povedal ravnatelj, namreč, da jemljejo svoje naloge zelo resno. Učenci te šole obvladajo oba deželna jezika in ju gojijo z ljubeznijo. Zato pa predvsem gre priznanje učiteljem Raschunovi, Wrulichu in Kukovici, ki so z učenci pripravili otvoritveni spored. Njihovo prisrčno nastopanje je številno občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo aulo nove žitarske šole, nagradilo z navdušenim aplavzom. Poleg učencev so pri sporedu sodelovale tudi druge kulturne skupine, med njimi tudi pevski zbor in obe folklori SPD „Trta“ v Žitari vasi. Celo sam deželni glavar Wagner je zbrani auditorij pozdravil s slovenskimi besedami in tako priznal da gre za odpiranje novega šolskega zavoda na dvojezičnem ozemlju južne Koroške. Žal pa je to razvidno samo iz napisov, ki označujejo razrede in druge prostore nove ljudske šole v Žitari vasi, ki po šolskem zakonu spada med dvojezične, medtem

ko je občina Žitara vas po takomencovanem „širokogrudnem in manjšini naklonjenemu zakonu“ po takozvani sedmojuljski zakonodaji ne sodi več med dvojezične občine. Prav tu pa se je znova izkazalo, kako nestvaren in nesprejemljiv je zakon o narodnih manjšinah. Zato tudi nova ljudska šola v Žitari vasi nima dvojezičnega napisa, ker občinski odbor ni bil zmožen sprejeti takega sklepa. To zunanjo anonimnost poslopja so menda noč pred otvoritvijo čuvali varnostni organi.

V prepričanju, da bo mladi rod, ki ga bodo vzgajali učitelji v novi žitarski ljudski šoli, spoznaval, kako nesmiselne so umetne ločnice, postavljene med dvema sosednjima narodoma. Vendar nam je na sobotni otvoritvi žitarska šolska mladina že pokazala, da se ob medsebojnem spoštovanju in enakopravnem upoštevanju obeh deželnih jezikov in kulture obeh narodov dajo odpraviti sleherni predsodki.

V GALERIJI HILDEBRAND:

Evropska umetnost 1960-1970

Galerija Hildebrand v Celovcu, Wiesbadener Str. ob svojem dvajsetletnem jubileju obstoja, od večeraj naprej vabi na zanimivo likovno razstavo. Gre za prikaz umetniških del, ki jih je galerija predstavljala v letih 1960-1970 in ki jih ima v svojem varstvu. To je nekakšen pregled moderne evropske likovne umetnosti šestdesetih let.

Pri izboru umetnikov je bila upoštevana smer, ki jo umetnik ali skupina zastopa in navedeno časovno obdobje. Za poznavalce moderne evropske umetnosti se ob pričujoči razstavi nudi zanimiv vpogled v umetniške smeri šestdesetih let in primerjava z razvojem posameznih umetnikov, kako se hodijo ali pa so že krenili na novo pot iskanja svojega likovnega izražanja.

Razstava bo odprta do 20. novembra od ponedeljka do petka, v času od 16.30 do 19.30 ure. Priporočamo, da si razstavo ogledate.

KOROŠKI PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR

v a b i

ob prvi obletnici svojega obstoja in uspešnega delovanja na

koncert partizanske in delavske pesmi

ki bo v nedeljo 8. novembra 1981 ob 14.30 uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Na koncertu bo sodeloval tudi moški pevski zbor „Janko Vincenc-Harkov“ iz Radelj ob Dravi.

Oba zbora vodi prof. Branko Čepin.

Vsi prisrčno vabljeni!

Drago Druškovič v domu umetnikov

V torek zvečer so ob navzočnosti umetnika in številnih gostov odprli likovno razstavo koroškega slikarja Draga Druškoviča. Mladi umetnik razstavlja 34 eksponatov, slikanih na steklo. Razstava je odprta do 31. oktobra 1981. Širši zapis o razstavi bomo objavili v prihodnji številki. (op. ured.)

Nobelova nagrada za književnost E. Canettiju

Med vsakoletnimi Nobelovimi nagradami, ki jih podeljuje švedska akademija, je brez dvoma najuglednejša nagrada za književnost. Letos bo Nobelovo nagrado za književnost prejel pisatelj Elias Canetti. Nagradenec je židovskega rodu; rodil se je leta 1905 v Bolgariji, se šolal v Avstriji, Švici in v Nemčiji, zdaj pa živi v Veliki Britaniji. Canetti piše v nemščini, njegova najbolj znana dela pa so romani: „Človeška pokrajina“, „Zaslep-

ljenost“, „Glasovi Marakeša“ in „Dru- gi proces“.

Sekretar švedske akademije, Lars Gilensten je v tozadevni utemeljitvi med drugim dejal, da so za delo Canettija značilna „širina pogledov“, bogastvo zamisli in umetniška moč“. Elias Canetti bodo poleg drugih nagradencev (s področja znanosti) Nobelovo nagrado v kratkem podelili na posebni svečanosti na švedski akademiji v Stockholmu.

Obisk iz NDR

V zadnji številki našega lista smo objavili vabilo na proslavo ob 10-letnici obstoja Avstrijsko-vzhodnonemškega društva, ki jo je imenovana organizacija priredila v Delavski zbornici v Celovcu. Jubilejna proslava je potekala pod naslovom z „Ljudskimi in poklicnimi umetniki od Rostocka“ torej za predstavitev umetnosti Nemške Demokratične republike. Pokroviteljstvo nad proslavo sta imela celovski župan Leopold Guggenberger in veleposlanik NDR v Avstriji Gerhard Schram.

Obiskovalci proslave so imeli enkratno priložnost prisostvovati prikazu pester kulturne Nemške Demokratične republike. Razveseljivo je, da so med nastopajočje vključili tudi predstavnike narodne skupnosti lužičkih Srbov, katere je zastopala folklorna skupina „Judahej“, ki je znana po izredno ritmičnih plesih in pisanih narodnih nošah. Nadalje so pri sporedu sodelovali še pevec šansonov Kurt Nol-

ze instrumentalista na kitaro in balalajko Horst Kussicke in Manfred Wolf, artista Miss Jocker in Lothar Löhr. S koroške strani pa je pri sporedu sodeloval mešani pevski zbor Koschatwiese iz Vetrinja.

Prihodnjo soboto pa bodo ob desetletnem jubileju obstoja Avstrijsko-vzhodnonemškega društva priredili veliko slavnostno prireditev tudi na Dunaju in sicer v Mozartovi dvorani dunajskega doma glasbe. Tam bo nastopil znani komorni pevec Peter Schreier, ki bo interpretiral dela Schuberta, Brahmsa in drugih. Na sporedu pa bo tudi branje literarnih del avstrijskih in vzhodnonemških pisateljev. Njihova dela bo interpretiral Peter Minetti.

Slavnostne prireditve na Dunaju se bo udeležil tudi avstrijski zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger, ki bo ob tej priložnosti imel tudi pozdravni govor. Prireditve se bodo udeležili tudi vidni predstavniki NDR, med njimi podpredsednik državnega sveta Gerald Götting.

Študijski oder Beljak — s klasiko v novo sezono

Vodja Študijskega odra v Beljaku, dr. Alfred Meschnig je prejšnji teden predstavnikom koroških javnih občin obrazložil načrt repertoarja svoje gledališke institucije za sezono 1981/82. Predtem pa je še povedal, da je pretekla sezona bila izredno uspešna, saj je njihove predstave skupno obiskalo nad 12.000 ljudi, pri čemer je treba upoštevati, da beljaško kletno gledališče na eni predstavi lahko sprejme le do največ sto oseb. V teh podatkih pa seveda niso upoštevani nastopi na raznih gostovanjih, katerih tudi ni bilo malo.

Tak uspeh dr. Meschnig pričakuje tudi v novi sezoni. Le-to bodo pričeli s klasično komedijo in sicer z Goldonijevim „Sluga dveh gospodov“. Za gledališče kot je beljaško, je to brez dvoma malce nenavadno, vendar se je vodja za Goldonija odločil zato, ker ga povsod upri- jarjajo in ne vidi vzroka zakaj ga ne bi nastudiral tudi Študijski oder v Beljaku. Seveda so priprave takega dela za majhen oder nekoliko drugačne že zaradi majhnega prostora. Vendar je čar igranja z maskami nekaj posebnega. Vse svojevrstnega, ker mora igralec v eni igri znati voditi tudi masko, v kateri nastopa. To ga postavlja v čisto drugo igralsko situacijo in že samo to dejstvo narekuje, da se Študijski oder ukvarja tudi s klasiko. Priprave za „Slugo dveh gospodov“ so bile temeljite; upri-

zoritev pripravlja Alfred Meschnig, slednjemu je uspelo poiskati najbolj avtentičen prevod in obliko mask v katerih so igralci nastopali takoj po nastanku tega znane Goldonijevega dela. Kostume pa so stilistično priredili razmeram gledališča. Tako se za otvoritveno predstavo 3. novembra letos v kletnem gledališču v Beljaku brez dvoma obeta zanimiva komedija, ki bo sigurno našla primeren odmev.

V letošnji sezoni imajo v načrtu tudi „Klaviespiele“ Friderike Roth, „Nicht Fisch nicht Fleisch“ od Kroeta, „Kasparja“ od Handkeja ter še enega izmed klasikov, figuralno gledališče za otroke in druge komade, po možnosti tudi krstno izvedbo sodobnega avtorja. Za uprizoritev so v teku še pogajanja, vendar bodo odločitve padle pravočasno in s tem tudi naslovi komadov, ki jih bodo uprizorili. Znani pa so že režiserji, ki bodo režirali predvidena dela; to so Bruno Czeitschner, Alfred Meschnig, Joschi Hanak in Willi Pernhart. Študijski oder v Beljaku bo v teku nove gledališke sezone izvedel tudi razna gostovanja izven svoje hiše, sprejel pa bo tudi ansamble drugih gledališč. Tako bo tudi v tej sezoni v Beljaku preko odra šlo okoli 150 predstav, ki bodo gotovo nudile za vsak okus nekaj.

Peršmanova domačija obnovljena

3. srečanje mladine v Zelezni Kapli

Ob zaključku mladinske delovne akcije za obnovo Peršmanove domačije v Lepeni nad Železno Kaplo sta priredili Zveza koroških partizanov in Zveza slovenske mladine zadnjo nedeljo slovesnost v okviru katere sta se zahvalili vsem aktivistom in podpornikom.

Ideja preurediti Peršmanovo domačijo v kraj srečanja in muzej narodnoosvobodilne borbe je na-

Pred Peršmanovo domačijo se je zbralo nad 200 ljudi

šla veliko prijateljev, to so lahko ugotovili organizatorji mladinske delovne akcije. Od začetek julija naprej do konca septembra se je tedenskih delovnih akcij udeležilo 141 ljudi, ki so v 3883 urah obno-

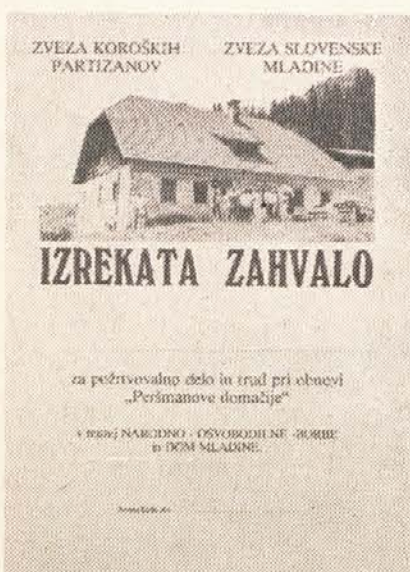
poldne ob zaključni slovesnosti. Hkrati pa je mladina s svojim delom izpričala povezanost z idejami NOB ob kraju, kjer so nemški fašisti tik pred koncem vojne, 25. aprila 1945, zagrešili enega najhuj-

ših zločinov nad koroškimi Slovenci, ko so pobili 11 članov Peršmanove družine in domačijo požgali. Pečnik je poudaril, da je delo predvsem sad mladine iz Zelezne Kaple. Krepko sodelovala pa je tudi mladina iz Pliberke, Globasnice in drugih krajev ter številni posamezniki, med njimi bivši partizani. Svojo podporo pa je izkazala tudi mladina iz Slovenije, delovne akcije se je udeležilo 28 mladincev iz krajevnih združenj ZSM Slovenije.

Iniciativnost mladine je pohvalil predsednik Zveze koroških partizanov Janez Wutte-Luc, ki se je zahvalil družbenim organizacijam celjske regije, ki so nudile bistveno gmočno pomoč za preureditev ter posestniku gospodu Ludviku Borovniku iz Borovelj za njegovo razumevanje. Udeležencem svečanosti je spregovoril tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter, ki je dejal, da ima ta spomenik svoje častno mesto med spomeniki padlim v borbi proti fašizmu, izrazil pa je tudi prepričanje, da spomeniki ne zadostujejo, da moramo koroški Slovenci posnemati borbenost in ideale borcev kot so bili Peršmanovi. Če bodo v slovenskih domačijah živeli takšni ljudje kot Peršmanovi, bodo koroški Slovenci dosegli tisto, za kar se borimo.

V okviru slovesnosti, ki sta ga s pesmijo zaokrožila moški in mešani pevski zbor SPD Zarja iz Zelezne Kaple, so udeležencem delovne akcije podelili zahvalne listine za požrtvovalno delo in trud pri obnovi Peršmanove domačije.

Slovesnosti so se udeležili tudi mladinci 3. Srečanja slovenske mladine,

kretno naj se npr. povežejo gorenjski mladinski aktivisti z mladino iz Roža, mladina koroških obmejnih občin pa s podjanskimi. Pomembno je letos tudi to, da je prišlo do prvih dogovorov o skupnih akcijah s predstavniki zamejske mladine iz Benečije, Tržaške, Goriške in Koroške. Srečanja se je udeležilo okoli 50 mladincev republiške konference ZSM Slovenije, občinskih konferenc ZSMS, predstavnikov sekretariata mladinskega odbora SKGZ iz Trsta in Gorice ter ZSM iz Koroške.

Srečanje je zaokrožil kulturni spored, v okviru katerega so nastopili sestre Certov, Mateja Koležnik, Zdravko Haderlap in slovenski dijaški beat ansambel Jadagani iz Celovca.

Predstavljena pa je bila javnosti tudi knjiga „Prežihov Voranc in boji za Koroško v letih 1918–1920“, katere avtor je dr. Jože Koruza iz Ljubljane. Avtorja je predstavil prof. Janko Messner, predstavnik „Kluba Prežihov Voranc“, ki je knjigo tudi izdal. Dr. Koruza pa je nato sam predstavil svoje delo, v katerem je podal podrobnejšo analizo zavesti in zadržanja Prežihovega Voranca za časa plebiscita.

Udeleženci srečanja so v nedeljo dopoldne položili vence ob spomeniku

obglavljenih žrtev v Selah, ob tej priliki pa jim je o zgodovini teh krajev spregovorila Helena Kuhar-Jelka. Popoldne ob slovesnosti pred obnovljeno Peršmanovo domačijo, ki je tudi odraz solidarnosti mladine sosednih dežel, se je udeležila povezanost mladine in prepričanje, da bodo načrti srečanja doživeli tudi konkretno vsebinsko potrditev.

NA KULTURNE PRIREDITVE OB AVSTRIJSKEM DRŽAVNEM PRAZNIKU VABIJO:

● Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ z Radiš v soboto 24. oktobra 1981 ob 19.30 uri v kulturnem domu na Radišah.

Sodelujejo: Pevske skupine SPD Radiše, Pevski krožek iz Zrelca, Mešani zbor iz Grebinja, sestre Čertov in pesniki: Milka Hartman, dr. Christoph Kubelka, Janko Messner, Walter Peball

● Slovensko prosvetno društvo „Šentjanž“ v soboto 24. oktobra 1981 ob 20. uri pri Tišlarju v Šentjanžu.

Sodelujejo: moški zbor AGV Bistrica v R., cerkveni zbor iz Šentjanža, tamburaški zbor SPD „Šentjanž“ in domači pesniki.

● Slovensko prosvetno društvo „Srce“, Dobrla vas v nedeljo 25. oktobra 1981, ob 20. uri v Kulturnem domu v Dobrli vasi. Pokroviteljstvo: župan Adolf Hafner.

Sodelujejo: moški kvintet iz Grebinja, kvartet iz Šentruperta, moški zbor „Franc Leder Lesičjak“ in mešani pevski zbor SPD „Srce“

● Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ iz Žel. Kaple v nedeljo 25. oktobra 1981 ob 20. uri v farni dvorani v Zelezni Kapli. Sodelujejo: mešani in moški zbor SPD „Zarja“, mešani zbor iz Ledine, moški zbor SPD „Trta“, mešani zbor „MGV Eisenkappel“, moški zbor SPD „Kočna“.

IZ PROGRAMA SKUPNOSTI JUŽNOKOROŠKIH KMETOV:

„Kmetica nehvaležen poklic“

Iz programa Skupnosti južnokoroških kmetov objavljamo tokrat točki, ki se bavi s posledicami turizma za kmetovanje in s položajem kmetice, ki je navadno dvojno obremenjena, kar znižuje njen življenjski standard in jo zdravstveno resno obremenjuje.

TURISTIČNA TAKSA V PRID KMETOM

Zaradi nezdravih delovnih in življenjskih pogojev v velemedstih in industrijskih središčih narašča človekova potreba po prostem času in odih.

Od kmetijstva in gozdarstva se vedno večji meri zahteva, da nudita možnosti za oddih.

Rekreacijska funkcija kmetijstva in s tem življenjske osnove za človeka pa so zaradi vedno večje koncentracije in kemizacije proizvodnje na eni strani in zaradi zapuščenih zemljišč na drugi strani v nevarnosti.

Nekdaj proste dobrine danes niso več zastoj, neomejeno in samoumevno na razpolago. Sveža voda, čisti zrak in negovana področja dobivajo premožnejšo vrednost.

Te dobrine, ki jih ustvarja kmet, prodajajo turistični obrati z dobrim dobičkom. Zahtevamo odškodnino za kmetovo nego okolja v obliki TURISTIČNE TAKSE V PRID KMETOM. Ta taksa mora biti najmanj tako visoka, kakor je sedanja krajevna taksa. V ta namen naj se pritegnejo tudi lastniki vikend-hiš. Pri

razdelitvi teh sredstev se morajo poleg površine upoštevati predvsem težavne cone obdelovanja zemlje.

KMETICA – NEHVALEŽEN POKLIC

Kmetica dela na teden povprečno 70–90 ur, 20–40 ur več od žensk v drugih poklicih. Če hodi kmet na delo, odpade 70 % dela na kmetiji na ženo. Posledica znižanje življenjskega standarda in resna obremenitev zdravja.

Zahtevamo:

■ Kmeticam-solastnicam pravico do penzije v razmerju solastništva

■ Kmeticam-nelastnicam status delavk z vsemi pravicami in ugodnostmi na zdravstvenem in socialnem področju.

■ Enotno poklicno izobrazbo za kmete brez razlike na spol

■ Ob materinstvu kmetice naj se izplača ženi 50 % materinske doklade direktno v gotovini, 50 % vsote pa se naj uporabi za financiranje pomoči v obratu. Oseba, dana v pomoč, se pritegne dva meseca pred in štiri mesece po rojstvu otroka. Predlagana rešitev ima še dodatno prednost, da se izgradi sistem obratnih pomočnic, to je, ustvarijo se nova delovna mesta. Te pomočnice morajo na dvojezičnem ozemlju obvladati oba deželna jezika.

Srečanje slovenske mladine v Zelezni Kapli

ki je bilo dan prej v Zelezni Kapli. Delegati slovenske mladine iz Italije, Avstrije in Slovenije so se letos zbrali na delovni sejanek v hotelu Obir v Zelezni Kapli.

Osnovno napotilo teh srečanj je v tem, da zbližuje slovensko mladino iz zamejstva z mladino v matični domovini, hkrati pa oblikuje programske in akcijske smernice za sodelovanje v prihodnje. Letošnje srečanje je v bistvu potrdilo že lani začrtano pot, da se stiki prenesejo iz osrednjih organizacij na krajevno raven. Kon-

SPD „Obir“ proslavilo domačega župnika

„30 let pod sončnim Obirjem z dušnim pastirjem Tomažem Holmarjem“

Tako se je glasilo geslo SPD „Obir“ na Obirskem, ko je preteklo soboto vabilo Obirčane in Korčane h Kovaču, da bi skupno počastili domačega župnika Tomaža Holmarja ob njegovi 30-letnici bivanja in delovanja na Obirskem. Ker je 30 let kar lepa doba, smo se vsestransko potrudili s pripravami za oblikovanje programa ob takem redkem jubileju. Dobro razpoloženega in nasmejanega dušnega pastirja je v polni Kovačevi dvorani pozdravil društveni predsednik dr. Gusti Brumnik. Znano je, da ima slavljenec rad petje. Zato sta mu ta večer z različnimi pesmimi olepšala domači društveni moški zbor in Obirski ženski oktet. Kot vzgojitelju mladine sta se mu za dolgoletni trud in potrpljenje zahvalila šolarja Marko Smrtnik in Lenart Cudrman, mladinka Milena Novak pa je prikupno zacitala. V recitalu, pripravljenem prav za ta jubilejni večer smo navzoči mnogi slišali o obirski in korški kroniki, o 50 duhovnikih, ki so bili tu in v Kortah zadnjih 600 let, o tem, da je „Capella sanctae Mariae Ebriach“ prvič imenovana že leta 1154, pa tudi o šolski zgodovini: z nedeljsko šolo je na Obirskem začel župnik Jožef Vavšič že leta 1865... Še pred 1. svetovno vojno je med leti 1908–1912 pri nas obstajalo že katoliško izobraževalno društvo pod imenom „Obir“. Recitali so gimnazijci Franci Karničar, Gerhard Brumnik, Franc Jožef in Zdravko Smrtnik, vsi nekdanji šolarji slavljenca. Obenem je bil ta recital zahvala župniku Tomažu Holmarju kot dušnemu pastirju, kot kul-

turniku, kot vzgojitelju in narodnemu buditelju.

Iz slavnostnega govora Valentina Polanška smo izvedeli, da je pri otvoritvi sedanje obirske šole, zgrajene v letih 1951/52 poleg šolskega zborčaka sodeloval že takrat niti leto dni stari cerkveni mešani zbor pod vodstvom slavljenca. Valentin Polanšek je na-

foto: Hanzi Artač

šel življenjske postaje Holmarja, ki so bile težke in usodne preko Gospe Svete, Zabnice, Ljubljane, naših krajev, izgnanstva in povojne dobe. Zato bi tembolj želeli, da se med nami počuti dobro.

V znamenje domače vzajemnosti so društveni jubilarci poklonili darilo in 30 rdečih nageljnkov. Pa še farovski kuharico Micko in nečakinja Katico so razveselili s šopki.

Ob koncu kulturnega programa je nastopil še zbor Obirskega cerkvenega pevskega društva in župnik Tomaž Holmar je zadirigiral sam. Potem je slavljenec našel še prijetne besede zahvale in pristne slovenske domaćnosti.

M. P.

Kandidati SJK za volitve v kmetijsko zbornico

ROZINA WERNIG

Rozina Wernig se je rodila v Drabunah. Primožila se je na kmetijo pri Jirhu v Kočuho, v občini Šmarjeta v Rožu. Njen mož Franc Wernig je lastnik kmetije s pretežno gozdarsko površino. Leta 1974 sta Rozina in Franc Wernig 6 ha svoje poljedelske površine spremenila v zemljišče za camping. Wernigovo podjetje „camping in re-

staurant“ je danes največji turistični obrat v občini Šmarjeti v Rožu. Rozina Wernig je nastavljena v močnem turističnem obratu in skrbi za obratovanje restavracije, korespondenco z gosti in knjigovodstvo.

Neugodna agrarna politika v naši deželi je prisilila Wernigove, da sta si poiskala možnosti izvenkmetijskega prislužka. S campingom in restavrantom sta našla donosno rešitev in predstavljata danes bistven gospodarski faktor v občini.

Rozina Wernig se močno zavzema za izboljšanje položaja kmetice in gospodinj. Za volitve v kmetijsko zbornico kandidira Rozina Wernig na 5. mestu Skupnosti južnokoroških kmetov. obliki kmetovanja. Poleg tega pa se ukvarja s čebelarstvom.

ANTON KRUSIČ

Anton Krusič, pd. Rupej v Velinji vasi je eden rednih čistih kmetov v občini Bilčovs. S svojo ženo in otroci je ustvaril racionalne pogoje za donosno kmetovanje v obliki intenzivne živino- in svinjereje. Kakor večina kmetov v naših področjih tudi njega močno prizadene uvedba kontingentiranja mleka. Pitanjem bikov in reja plemen-

Anton Krusič

Rozina Wernig

LOČE:

„Slovenska pesem pod Jepo ne bo utihnila“

V petek 16. 10. je imelo SPD „Jepa-Baško jezero“ svoj redni občni zbor pri Pušniku v Ločah. Med številnimi člani je predsednik društva Janez Mikl pozdravil tudi zastopnika SPZ g. Hudla ter tajnika KKZ g. dr. Zerzerja. V tajniškem poročilu je Jožko Vrolich nakazal bogato dejavnost tamburašev, moškega pevskega zbora, ženskega tria in otroškega zbora. Vidno razgibanost pa je videti tudi na športnem področju, kjer mladina dosega že kar lepe uspehe.

„Prav na podlagi teh razveseljivih dejstev bomo lahko dostojno praznovali 60. obletnico društva prihodnje leto“ — so bile njegove zaključne besede. Poročilo blagajnika je bilo sicer malo kratko a vsekakor razveseljivo, saj društvena blagajna razpolaga trenutno z aktivno, ki je pomirljiva, izvzemši preostalih obveznosti od izdaje kaset tamburaškega ansambla, čigar prefinanciranje je prevzela KKZ. Računi so bili v redu pregledani in ni bilo ugotoviti kakih nedostatkov. Tako je občni zbor dal tudi brez ugovora razrešnico staremu odboru ter se je tajnik zahvalil vsem odbornikom za požrtvovalno delo. Pred volitvijo novega odbora sta zastopnika osrednjih organizacij pozdravila navzoče ter spregovorila nekaj besed. Tako je g. Hudl izrazil željo po čim ožjih stikih društva s SPZ v Celovcu, ki je pripravljena po svojih možnostih nuditi gmotno in idejno pomoč našemu kulturnemu udejstvovanju. Omenil je tudi težave glede glasbene šole; ne le zaradi vzdrževanja temveč tudi zaradi pomanjkanja sposobnih kadrov. Obljubil pa je skorajšnjo rešitev še odprtih vprašanj. Zastopnik KKZ dr. Zerzer je izrazil zadovoljstvo nad zelo živahnim društvenim delom, posebno pohvalil marljive tamburaše, ki so s kvalitetno glasbo postali znani že preko me-

nike in člane k čimvečjemu sodelovanju prav z ozirom na obletnico, ki jo praznuje SPD „Jepa-Baško jezero“ prihodnje leto. Dotaknil se je na kratko tudi perečih problemov s katerimi je dandanes soočen naš človek in odločno povedal, da želja po miru v deželi, o katerem govorijo merodajni krogi, ne sme iti na račun našega življa ampak mora biti pogojen v enakopravnem sožitju obeh narodnosti. Končal je z besedami: „Z neumornim delom skrbimo torej, da tudi v bodoče ne bo utihnila slovenska pesem tukaj pod Jepo!“ Nato je sledil družabni večer s prijatelji iz Ljubljane. Mešani pevski zbor kulturno umetniškega društva „Slovenija ceste tehnika“ se je namreč mudilo na izletu v Ločah in nam je zapel številne pesmi, ki so navdušile poslušalce. Vmes so sledile recitacije mladih poetov tega društva, ki kažejo vsekakor precejšen nivo. Najvidnejši predstavnik teh mojstrov besede je nedvomno gradbeni tehnik Dragutin Šmitran, čigar pesniška zbirka obsega okoli 250 pesmi. Izvedli smo tudi, da ima društvo v svojih vrstah likovne umetnike,

da deluje zelo mnogostransko z vidnimi uspehi. Prijatelji so izrazili željo po tesnejših stikih z našim društvom, z našimi ljudmi, z našo ožjo domovino nasploh. Predali so našemu društvu lepo darilo: zbirko revolucionarnih pesmi narodov sveta ter srčan parček v gorenski narodni noši. V tem širšem krogu je zastopnik SPZ podelil našemu neumornemu društvu priznanje za njegovo dolgoletno delo v društvu. To najvišje priznanje, ki ga podeljuje SPZ naj pomeni njeemu tudi kot zahvala za danes vzorno urejeno članstvo, ki šteje prav po njegovi zaslugi 134 društvnikov. Med nami smo proslavili ob tej priliki tudi Tevžja Zelota, ki je že leta 1923 deloval kot pevec in igralec v takratnem, niti še leto starem izobraževalnem društvu. Ne nazadnje je treba omeniti tudi našega večnega dobitnika, koroškega rojaka Staneta Uršiča od kluba „Koroških Slovencev“ v Ljubljani, ki je bil med nami. Zahvalili smo se mu na skromnem način. Žal pa smo pogrešali na tem večeru prijateljico Zdenko Bukovec, saj se ona s pravcato materinsko skrbjo zavzema za naše tamburaše in jim že nekaj let omogoča seminarje na Jadrinu. Ob poskočnih višav muzikantov KUD „Slovenija ceste tehnika“ in v veseli družabnosti je izteklo občni zbor SPD „Jepa-Baško jezero.“

F. Č.

Loče ob Baškem jezeru

Lani je prišla na našo šolo učiteljica Martinovič, brez izpita za poučevanje slovenščine in tudi sama ni prijavila svojega otroka k dvojezičnemu pouku, sama pa je poučevala na šoli slovenščino in šele po nekaj mesecih je v Celovcu napravila izpit — po hitrem postopku — iz slovenščine.

In letošnjo jesen smo spet dobili učitelja Palmissano, ki nima izpita za slovenščino in sme poučevati oba jezika na šoli. Nič nimamo proti učiteljem kot osebi, toda čudno se nam zdi postopanje merodajne šolske oblasti, da dovoli slovenščino poučevati osebam, ki se za časa šolanja niso brigale za temeljit študij slovenščine. Kam bo to privedlo, ako bo na tak način doraščal novi kader dvojezičnih učiteljev znamke „Schnellsiederkurs“? To je rakova pot dvojezičnega šolstva na Koroškem in more biti samo v prid večnovčerašnjim stremljenjem po čimprejšnji germanizaciji. Kdo nosi za to odgovornost? Kdo predseduje taki izpitni komisiji, kam bomo prišli, ako bomo samo z vodo kuhali? Ali so postale Loče odskočna deska za takšne učitelje?

Zaskrbljeni starši

ČESTITAMO

Življenjsko zvestobo sta si zadnjo soboto na Gori obljubila Marija Klinar iz Branče vasi pri Bilčovu in Stanko Adlassnig iz Novega Sela pri Kotmarji vasi. Mariji in Stankotu, podpredsedniku SPD „Gorjanci“, želimo veliko zdravja in sreče na njuni skupni življenjski poti.

NOVA PROGRAMSKA SHEMA KOROŠKEGA RADIA:

100 minut več slovenskih oddaj

Vsako soboto deset minut več voščil in enkrat na mesec enournna slovenska oddaja zvečer — to je izkupiček slovenskega oddelka pri koroškem radiu v novi programski shemi. Sobotna dopoldanska oddaja „Od srca do srca, od pesmi do pesmi“, ki šteje po izjavi intendant Willnerja med najbolj poslušane oddaje koroškega radia sploh, bo od 26. oktobra naprej, ko bo koroški lokalni oddajnik začel z novo programsko shemo, daljša za deset minut, začetek oddaje pa bo že ob 9. uri, končala pa se bo ob 9.55 (doslej 9.45—10.30). Enkrat na mesec pa bo v sredo zvečer med 21. in 22. uro slovenska oddaja z radijskimi igrami, domačimi zbori, narodnozabavno glasbo in literaturo. Kot je dejal vodja slovenskega oddelka Helmut Hartmann na tis-

kovni konferenci, je ta razširitev slovenskih oddaj za 100 minut mesečno „vnaprejšnja usluga za daljši slovenski program“, seveda pa bo moral oddelček shajati z istim proračunom. Toda tudi ob tej razširitvi slovenskega oddajnega časa ni mogoče spregledati, da so slovenske oddaje tudi še naprej zelo neugodno plasirane. Viški poslušnosti radia so namreč zjutraj, opoldne in pozno popoldne, medtem ko so slovenske oddaje takorekoč v mrtvem času: popoldne od 14.10 do 15. ure in zvečer od 21. ure naprej (izvzemši seveda voščila). Zato vprašanje koroški intendanturi: zakaj v močno razširjeno jutranjo informativno in servisno oddajo, ki bo zdaj od 6.05 do 8.00 trajala skoraj dve uri, niso vgradili tudi vsaj kratka poročila v slovenščini?

BRNCA:

Fonarjeve Johane ni več

Pred kratkim smo se v lepem številu poslovili na farnem pokopališču na Brnci od gospe Johanne Müller. Pokojnica je dosegla visoko starost 81 let. Zibelka ji je tekla v znani narodno zavedni Fonarjevi domačiji v Bačah. Tedaj so spadale Bače še k fari Marija na Zilji (leta 1943 so bile Bače pridružene fari Loče ob Baškem jezeru). Ljudsko šolo je obiskovala v Ločah. Ker je bila Fonarjeva kmetija premajhna, da bi številnim otrokom nudila kruha, je pokojna morala — kot je bilo takrat običajno — s trebuhom za kruhom, ker je poselstvo samo eden mogel prevzeti. Dva brata sta kot marsikateri po plebiscitu, odšla v Ljubljano. Ostali bratje in sestra pa so si poiskali razne službe.

Gospa Johanna Müller ali pa Fonarjeva Hanca — kot smo jo klicali do smrti — je službovala dolga leta pri bogatih družinah v Italiji. Po drugi svetovni vojni je bila zaposlena v tujskoprometnem obratu v Döbriachu ob Millstattslem jezeru. Bila je marljiva in zanesljiva delavka. Kot upokojenka je živela v stanovanjskem bloku na Brnci — v bližini družine njenega že pokojnega brata. Zaradi njenega tihega in skromnega značaja je bila povsod priljubljena.

Domači župnik gospod Maksimilian

Šlingl, ki je lepo v obeh jezikih opravil pogrebne obrede, je v jednatih besedah podal lik vrle ženske. Med pogrebci je bil tudi dolgoletni prijatelj Müllerjeve rodbine, župan iz Malborgeta v Kanalski dolini, gospod Anton Ehrlich.

Edinemu še živečemu 84-letnemu bratu Antonu Müllerju iz Ljubljane, ki je v spremstvu svojih sorodnikov iz Ljubljane in Domžal spremljal svojo zadnjo sestro na poslednji poti, velja naše iskreno sožalje. Pri pogrebu je bilo poleg Brnčanov še mnogo ljudi iz Bač in Pečnice.

Vsi, ki smo pokojno poznali, jo bomo ohranili v častnem spominu.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 22. oktobra 1981

Za 100 dinarjev dobite	35.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	40.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.28 šil.
Za 100 lir plačate	1.38 šil.
Za 100 mark dobite	691.00 šil.
Za 100 mark plačate	707.30 šil.

Tudi letos bo Zveza koroških partizanov ob dnevu mrtvih polagala vence na partizanska grobišča širom južne Koroške. V tem okviru bo letošnja

OSREDNJA SVEČANOST

v četrtek 29. oktobra 1981 ob 15. uri pri partizanskem spomeniku na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu.

Poklonimo se junakom, ki so se borili proti nasilju in krivici ter žrtvovali svoja življenja za svet miru, svobode in pravice.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

FRAN LEVSTIK:

2

Deseti brat

Jaz: „Teda si krave pasel?“

Zlatorepec: „Voli, krave, ovce in koze kakor David, Paris in srbski kraljeviči. Imel sem krivo palico, umazano torbo, debele čevlje, plašč iz lipovega ličja in trobento, povito s češnjem ljubem.“

Jaz: „Ali menil bi, da to je bila premajhna služba.“

Zlatorepec: „Poleg tega sem tudi iskal ptičjih gnezd, smolo drl pa kresilno gobo nabiral po gozdu. Ali že modri Salomon pravi, da vsaka stvar na svetu je prazna slama. Tudi pastirstvo ni vredno, da bi ga za psom vrgel. Pustil sem čredo in pastirsko torbo, zopet vzel svojo staro palico v roke in zdaj grem v Ljubljano, kakor vidiš. Ker se pa v slovenskih Atenah mislim za trdno ustaviti, zato sem vzel s seboj vse blago, kar mi ga je Bog dal pa vrag ne vzel.“

Jaz: „Kaj pa meniš početi v Ljubljani?“

Zlatorepec: „Slišal sem, da bode izhajal nov časnik pa sem dejal: kaj nisem tudi jaz nekaj prebiral Kastelčeve Bučelice? Kaj niso kake Novice sem ter tja prišle tudi meni v roke? Celo na paši za grmom sem jih prebiral pa ovsen kruh sem jedel. Kaj nisem z učenci prepeval tudi jaz narodnih pesmi, poleg drugih najraje tisto, ki ima samo dve vrstici: „Za domovje se vzdignimo? Vzdignil sem se torej z božjo pomočjo za domovje in prišel sem v Ljubljano, kjer se menim kakemu časopisu prodati.“

Jaz: „Prodati vendar ne!“

Zlatorepec: „Koliko dni pa je tega, kar sem bil pri branjevcu kupil sira, zavitega v zadnji list nemškega časopisa? Veš, kaj sem bral na zadnji strani tega zadnjega

lista? Nekdo je naglas prodajal sam sebe: „Ein junger Mann zu kaufen!“, to se pravi: „Mlad človek, moškega spola, prodaja sam sebe, kdor hoče, naj ga kupi.“ Če imajo drugi to pravico, zakaj bi je pa jaz ne imel? Ali nisem svoboden človek?“

Jaz: „Neseš tedaj sam sebe na semenj, pa le kakemu časniku; drugim poštenim ljudem nisi naprodaj?“

Zlatorepec: „Zdaj še ne.“

Jaz: „Ali si pa dobro pretehtal, kaj je to: časnik ure-dovati? Meniš, da je tako delo, kakor smo lo dreti ali pa kresilno gobo nabirati?“

Zlatorepec: „Tega ne menim, ker nisem tako neumen, ampak dobro vem, da je še lažje. Smolarja zapro, če ga zaleze logar ali kmet, časnikar pa lahko brez vse skrbi smolo dere iz drugih listov, knjig, dopisov itd. pa vendar ga nihče ne toži; po gobo moraš plezati visoko na bukev in če se veja odčesne, lahko padeš, ulomiš si vrat, roko ali nogo, časnikar pa zmerom lepo doma sedi, pozimi pri peči, poleti pri oknu pa duhan puši, celo v oblake mu ni treba kakor pratkarju, ki mora iti vsako leto vsaj enkrat na vreme pogledat.“

Jaz: „Ko bi urednik samo pušil, kdo bode pa delal namesto njega?“

Zlatorepec: „Drugi ljudje.“

Jaz: „Kdo ti je pa to povedal?“

Zlatorepec: „To sam vem; pa tudi ni dolgo, kar sva v Novem mestu pri Stenovcu kozarec vina pila z Brlogarjem, ki me je oblekel od nog do glave, kakršnega me zdaj vidiš. On me je opravič, preden sem se izpustil čez jordan-sko reko novega upanja. Brlogar ti ni znan, ali verjemi, da je modra glava. Brlogar je dejal: „Zlatorepec, ko smo še paglavci tukaj hodili v šolo, slovenski meniti se pa smeli nismo, ti nikoli nisi zato lonca na hrbtu nosil, ker si raje molčal, kadar nisi vedel po nemško odgovoriti. Meniš,

da to ne kaže političnega človeka? Lončarskemu konju si bil tudi ti poteknil kopriv pod rep, da je moral poskočiti. Nikoli tega ne pozabim, kako je rep stiskal in vstajal na sprednje in zadnje, da je potrl vse lonce, kar jih je imel na sebi, rumenih in črnih. Tačas je učil nas pater Frumencij, Bog mu daj nebesa. Ko pridemo potem zopet v šolo, ti pa naravnost k mizi, kjer je sedel Frumencij, pa si dejal: „Zunaj stoji Ribničan, ki bi me rad zatožil, da sem njegovega konja pohujšal. Pater Frumencij te je mislil nekaj vprašati, kar smo vsi dobro videli, najbrž je hotel zvedeti, kako je treba narediti, da se konj pohujša — kar se odpro vrata in v šolo stopi lončar Krzne, star dedec, rdeče pasice, jako ohlapnih hlač in širokega klobuka. Ti si pa rekel: „Tale mož pravi, da sem jaz njegovega konja pohujšal.“ Krzne odgovori: „Saj si ga res in si gal! Ta-krat pa smeh po šoli! Pater Frumencij, Bog mu daj dobro, sam on se ni smejal, ampak le namuznil se je, ker nas je vedno učil, da moder človek se nikdar ne smeje, če se namuzne pa je že dosti, kar je več, to je napak. Lončar je pa začel pričati in prisegati, da pojde v Ribnico po pečat vsemu Novemu mestu in posebno patru Frumenciju, ki ni hotel verjeti, kar bi vsaka babica verjela. Tako sr-dito je vrata zaprl za seboj, da se je vsa šola zdrznila pa je šel; pečata še zdaj ni iz Ribnice.“

Vidiš, kako si bil to osnoval pa se bojiš, da nisi politična glava. Zveži culico, pojdi v Ljubljano in pogodi se s časnikarjem. Tamkaj ti bodo ptičke pele, da se bode vse treslo. Drugi bodo pisali, ti pa sestavke zametal ali tiskarju pošiljal in svet poreče: „Ta slavni mož je tisti Zlatorepec, ki je pasel krave, smolo drl in kresilno gobo nabiral.“ To so Brlogarjeve besede; jaz pa sem rekel: Če je takisto, pa le pojmo, saj do ljubljanskega mesta ni tako daleč in pot za menoj se tudi ne zaraste, da ne bi mogel nazaj.“

Jaz: „Danes te vidim posebno dobre volje. Kaj si zme-

Dolgo življenje pralnega stroja

POSKUSITE

JAGODOVA OMLETA

3 jajca, 9 dkg sladkorja, 6 dkg moke, maščoba za pečenje, 15 dkg jagod, sladkorna moka in sadni sok.

Iz beljakov stepemo trd sneg in mu počasi vtepamo sladkor. Nato primešamo še moko in rumenjak. Zmes vlijemo v pomaščeno ponev za palačinke in spečemo v vroči pečici. Pečeno omleto obložimo z jagodami, potrosimo s sladkorjem in prepognemo na pol. Še toplo ponudimo s sadnim sokom.

JAGODNI KOLAČ

18 dkg surovega masla, 1/2 pecilnega praška, 18 dkg moke, 5 dkg sladkorja, 1 rumenjak, maščoba za pekač, 1/4 kg jagod, sladkorna moka in sladka smetana.

Iz surovega masla, presejane moke s pecilnim praškom, sladkorja in rumenjaka ugnemo testo, ga razvaljamo in damo v pomaščen pekač. Ko je pečeno, ga potresemo z opranimi, s sladkorjem posutimi jagodami. Kolač okrasimo s stepeno smetano.

JAGODE S SADNIM SOKOM

1/2 litra jagod, 10 dkg sladkorja, 1 dl oranžnega soka, 1 dl češnjevega soka in sladka smetana.

Jagode operemo, naložimo v skodelice, potrosimo s sladkorjem in prelijemo z oranžnim in češnjevim sokom. Okrasimo še s smetano.

Pralni stroj je skoraj v vsakem gospodinjstvu. Kako nepogrešljiv in potreben nam je, pa se zavedamo šele, ko se pokvari. Kupi umazanega perila so iz dneva v dan večji, ko čakamo na popravilo, moramo prati tako, kot so prale naše matere in babice, le da v sodobnih stanovanjih ni ne pralnice ne kotla, v katerem bi lahko skuhalo perilo in ga oprali temeljito, kot to stori stroj. Da se nam stroj ne bo pokvaril in da nam bo še dolgo služil, se poskusimo izogniti nekaterim najpogostejšim napakam, ki zakrivijo okvare in nam povzročijo veliko stroškov in nevšečnosti.

Roko na srce — kdaj ste nazadnje prebrali navodila za ravnanje s pralnim strojem? Ta gospodinjski stroj se nam zdi tako samoumeven in tako vsakdanji, da nehoti in iz navade spregledamo malenkosti, ki bi zagotovile stroju daljše življenje in nemoteno delovanje.

Pravilno in preudarno pranje se začne že ob razvrščanju perila. Če le moremo, si omislimo tri vreče za umazano perilo: v eni hranimo perilo, ki ga peremo pri 95 stopinjah, v drugi perilo, ki ga prenesemo pri 60 stopinj, v tretji pa tisto, ki ga smemo prati le v 30 do 40 stopinj topli vodi. Tako bomo lahko hitro ugotovili, kdaj se nam je nabralo zadosti tega ali onega perila, da bomo z njim napolnili stroj. Narobe je, če razvrščamo perilo tudi po velikosti. Skupaj peremo velike in majhne kose, ker bo tako perilo lepše oprano. Veliki kosi se namreč radi

hanjem razcefral in zamašil filter, tako da bo izpiranje nato nepopolno in bo perilo slabo oprano.

Ni vseeno, koliko praška natresemo v stroj. Če bo praška preveč, se bo penil, perilo pa ne bo temeljito izprano in ne lepo oprano. Če pa bo praška premalo, bo ostala v perilu umazanja — perilo bo videti zaprano. Če varčujemo s praškom, se bodo na perilu nabrali sivkasti mastni svaļjki, ki jih nato silno težko spet odstranimo tako s perila kot tudi iz stroja.

Filter, skozi katerega odteka voda iz stroja, moramo redno čistiti. Zamašen filter je namreč najpogostejše kriv za poplavo v stanovanju, ali pa za preplah, da se je stroj pokvaril. Serviser, ki pride popravljat, bo sicer samo očistil filter, zaračunal pa si bo pot in delo, stroški nikakor ne bodo tako majhni, kot je bila okvara, ki je nismo znali sami „popraviti“. Iz onesnaženega filtra se lahko tudi odlučijo del umazani in umaže perilo, ki je v pranju. Torej: filter velja redno čistiti, da ne bo jeze s strojem, poplavam in slabo opranim

perilom.

Poplave v stanovanju so draga in nerodna zadeva. Vodo po vsakem pranju zapremo, cev, po kateri odteka voda iz stroja v odtok, skrbno pritrdimo. Mogoče je kupiti varnostni ventil, ki samodejno ustavi dotok vode, če je kaj narobe, na primer, če počne cev ali se cev sname iz odtoka. Ti ventili sicer ne reagirajo že na prvi pljusak vode, preprečijo pa hudo in drago škodo, ki nastane, če voda dlje časa teče skozi stroj na tla in skozi strop v spodnje stanovanje.

Pri pranju lahko varčujemo: čeprav ne bomo privarčevali izjemno visokih zneskov, pa se bo sčasoma vendarle poznalo. In zakaj bi razmetavali prašek, vodo in elektriko, če pa lahko porabo omejimo?

Peremo le takrat, kadar je perila dovolj za poln stroj. Tudi takrat, ko je stroj le do polovice poln, bi porabil enako količino elektrike, vode in praška, da bo perilo lepo oprano. Perilo, ki ga je treba kuhati, torej tisto, ki ga peremo na programu s segrevanjem do 95 stopinj, lahko od časa do časa operemo tudi pri 60 stopinjah, zlasti če ni hudo umazano. Perilo, ki ga uporabljamo povprečna družina v povprečnem mestnem gospodinjstvu, je le redko tako umazano, da bi ga morali prati s predpranjem. Zato lahko predpranje od časa do časa tudi izpustimo, pa ne bo nikake škode.

Drobni nasveti

- Polivko, začimbo za cvetačo in ribe, napravimo tako, da zmešamo 3 dele olja in 1 del kisa ter dodamo še sol in poper.
- Če želimo, da ostane cvetača cela, jo zavijemo pri kuhanju v prtič.
- Usnjene fotelje očistimo s krpo, namočeno v belem pivu.
- Apnene madeže očistimo s kisom. Suhe madeže najprej dobro okrtamo, nato pa jih izperemo s toplim kisom.
- Rjave čevlje speremo najprej z mlekom, jih posušimo, namažemo s kremo in zdrgnemo z mehko krpo.
- Opečna tla očistimo najlepše s solno kislino.

zgubajo v kepo in potem niso oprani tako temeljito kot takrat, ko naložimo v stroj poleg večjih tudi nekaj manjših kosov. Enakomerna porazdelitev velikih in manjših kosov perila bo koristila tudi stroju samem: boben bo enakomerneje obremenjen, med centrifugiranjem se bo lepo vrtel. Zaradi neenakomerne obremenitve pa se lahko stroj sčasoma tudi pokvari.

Volno peremo v stroju le v strajni sili, in to samo tiste kose perila in obleke, ki imajo našit znak, da jim pranje v stroju ne škoduje. Običajno je lažje oprati volnena oblačila na roko, v mlačni blagi milnici, in jih nato izplakniti le še ožeti v stroju. Če peremo v stroju na programu za volno oblačila, ki niso ustrezno zaščiteni, se lahko volna zaradi temperaturnih razlik, pralnega praška in ožemanja spolsti. Oblačilo bo uničeno.

Preden naložimo perilo v stroj, pregledamo in obrnemo vse žepe. En sam papirnat robček, ki ga po pomoti damo v stroj, se bo med ku-

Mož se je z dušo in telesom zapisal konjeniškiemu športu. Klubsko življenje ga navdušuje, izpolnjuje ves njegov prosti čas. Ženi to ni povšeči, zlasti ker je zvedela, da se mož ne ukvarja le s športom, ampak tudi s skoki čez plot. Kako bo sta rešila krizo, v katero sta zašla?

ONA PRIPOVEDUJE

Dovolj mi je takšnega življenja, čez glavo dovolj. Ne vzdržim več, saj sem nenehno sama. Moža le redko vidim doma, odkar se je vpisal v konjeniški klub. Ogled se je za konje, za šport, še najbolj pa za družabno življenje. Družba tam je mešana in nekateri se bolj ukvarjajo z nasprotnim spolom kakor pa s konji, zaradi katerih so se menda vpisali v klub. Izvedela sem, da ima moj mož že tretjo prijateljico, s katero me vara. Družba, s katero se je spoprijateljil moj mož, nima nikakršnih predsodkov, zato temveč prostega časa. Pogosto se sestajajo še zvečer, popivajo in veseljačijo. Medtem pa sem jaz, kot sem že dejala, sama doma. Skrbim za otroke, za gospodinjstvo, urejam družinske zadeve. Nekajkrat sem poskusila iti z možem v klub, a kaj, ko se tam ne počutim dobro. Nikoli nisem imela ne denarja ne priložnosti, da bi se učila jahati. Kako naj dopovem možu, da mi gredo njegove športne prijateljice na živce in da bom v kratkem zahtevala ločitev, če se ne namerava spremeniti?

Težave v zakonu

ON PRIPOVEDUJE

Moja žena je tako malenkostna! Najbrž vam je povedala, da se navdušujem za konjski šport in da sem si našel prijetno družbo. To pa njo zelo moti. Družba je družba, malo ga popijemo, malo ga polomimo, ne bom tajil, da se rojevajo tudi simpatije in da se zadeva pač ne konča le z nasmehi in spogledovanjem. Toda kaj je to vendar takšnega! Ne morem vam povedati, kako dobro se počutim, odkar se ukvarjam s športom in odkar imam to družbo. Pomladil sem se, novo veselje imam do življenja. Žena pa bi me rada utesnila in mi vzela te dobre radosti. Zakaj se tudi ona ne začne ukvarjati z mojim športom? Polem bi bila lahko več skupaj, tudi ona bi spoznala, da življenje ne more biti sestavljeno le iz dolžnosti in dela, da ga je treba lu in tam začiniti z drobnimi radostmi.

PSIHOLOG PRAVI

Zakonca sta zašla v krizo, pa ne zato, ker se je mož vpisal v jahalni klub. Podobno bi se jima godilo tudi, ko bi postal rejec malih živali, navdušen vrtičkar, če bi ljubil tenis, pse ali pa če bi začel jadrali. Konjiček je konjiček, šport je šport, kdor se mu zapiše z dušo in telesom, postane gluh in slep za vse, kar ga odvraca od njegove popoldanske zabave. Pričakuje, da se bodo vsi ravnali po njegovem receptu za srečno življenje.

Šport je zdrav, koristen, priporočljiv, pa naj bo te ali one vrste, po delu pač potrebuje vsak človek razvedrilo, zabavo, ob kateri se sprosti in dobi občutek, da je življenje prijetno in veselo. Nič slabega zato o klubih, športnih društvih in enako mislečih prijateljih, ki se zbirajo ob popoldnevih in večerih pri svojem konjičku. Slabo pa je, kadar postane ta popoldanska družba pomembnejša od preostalega življenja. Potem je športna tovarišija ne nadomestila svetle zase, v katerega smejo stopiti le izbrani in poklicani, zakonskemu tovarišu je vstop ponavadi „strogo prepovedan“. Ali pa se člani skupine vedejo tako, da izključujejo vsakega tujca iz svojih pogovorov in zanimanj — kaj naj bi potemlakem iskal zakonski tovariš enega od njih v tej družbi?

Slabo je, kadar se v športni družbi razvije razdava popivanja.

Mož, a katerem je danes govor, jemlje ženinne ugovore in tožbe z lahke strani. V dobri družbi se ne more dogajati nič slabega, ji dopoveduje. To, da malo pijemo, da se malo spogledujemo in da smo najboljše prijatelji, pa naj te ne moti.

Takšen odnos je znamenje otročje neodgovornosti. Med sebi enakimi se mož počuti znova mladega in svet se vrli okrog njega: kdo bi mislil na malenkostne predsodke tistih, ki ne vedo, kaj je prijetno! Vse, kar se dogaja, ostane v družbi, torej tudi spogledovanje in ljubimkanje. Skoki čez plot niso nikak

greh, zaradi katerega bi bilo treba dvigati prah.

Mnogi ljudje, najpogostejše so to moški, hočejo imeti vse hkrati: dom in družino, ljubečega zakonskega tovariša in pridne otroke, v prostem času pa vsak užitek in vsako veselje, ki jim ga življenje lahko ponudi. Če vsega tega nimajo, se počutijo prikrajšane.

Nasvet? Nemara bi bilo res najbolje, da bi se tudi žena posvetila močnemu športnemu konjičku. Vedno je tvegano, če se eden od zakoncev z vsem srcem predaja kakšni zabavi, drugi pa sedi doma in nosi le breme dolžnosti, kadar zakonca skupaj ne doživljata navdušenja, kadar nimata skupnih interesov, kadar se skupaj ne zabavata, se kaj lahko primeri, da se drug drugemu odtujita.

Če se bo tudi žena vključila v močve športno družbo, naj ne bo nadzornica in varuhinja svojega zakonskega tovariša, ampak naj si prizadeva ustvariti skupno razpoloženje, iz katerega mož ne bo tako zlahka ubiral po svojih stranpolih. Potem se bo tudi pokazalo, ali je mož le neodločen, ki ga je lahko zapeljati v skušnjavo, če se pokaže priložnost, ali pa je eden tistih kroničnih zapeljivcev, ki niso zdravi, kadar ne uveljavljajo svojih čarov na vseh straneh.

Šele ko si bo žena v tem na jasnem, bo lahko razmislila o razvezi.

rom tak še zdaj?

Zlatorepec: „Zmerom, kadar sem pri vinu.“

Jaz: „Tedad si prav zares namenjen ustaviti se pri časnikarju?“

Zlatorepec: „Ali ti nisem povedal?“

Jaz: „Jako pametno sta res govorila z Brlogarjem, toda vsega pa vendar nista presodila. Kako pa, če list na naglem ustavijo?“

Zlatorepec: „Tega se nič ne boj, ker sem politična glava, kakor je rekel Brlogar, in ker mislim biti pohleven kakor jagnje; takim ne branijo pisati, za druge se pa ne menim, naj skrbe sami zase.“

Jaz: „Časi po nevedoma uide kaka beseda.“

Zlatorepec: „Ko bi se kaj takega namerilo, povedal bi jim: beseda ni konj! pa bi me gotovo pustili čez tisti prag nazaj, čez katerega noter.“

Jaz: „Ne vem, ali bi ali ne, ker morajo delati po zakonu.“

Zlatorepec: „Kdo bi se zakona tako bal! Stari Mišnjek je rekal: 'Zakon ima veseli in žalostni del, veseli naj bode tvoj, žalostnega pa ženi pusti.' Ne veš, kako je Veliki Gropa poročal v Udnjem gozdu rokovnjače pod krivo brezo? Takole: 'In nomine patre, poročam te na kvatre.' Tudi jaz menim časnikarju naravnost povedati, da sem deseti brat in da pri njem ostanem le, dokler se mi to delo ne prištudi.“

Jaz: „To je že pošteno, ali ti me nisi razumel. Zakon se pravi temu, kar se po navadi imenuje postava. Kaj pa — če te smem vprašati — ali si zadosti olikan in učen? Znaš to in ono, česar je treba dobremu časnikarju?“

Zlatorepec: „Kar znam, to znam; učiti se ne morem več, ker sem prestar. Tudi me ta reč kaj malo skrbi. Zakaj? Zato, ker se mi časnik zdi, če ima srečo, podoben lepo namazanemu vozu, ki navzdol teče po gladkih želez-

nih šinah, urednik pa zad čepi ter nič ne brani, da ga nese voz, kamor hoče.“

Jaz: „Kaj pa, ko bi te zaprli?“

Zlatorepec: „Tega se tudi ne bojim. Zaprt časnikar ima vsaj stanovanje, dokler sedi.“

Ko sva se z Zlatorepcem taktisto pogovarjala, pridere v krčmo nekaj mestnih veseljakov. Seli so k drugi mizi in prav glasno so rajali; videlo se je, da to ni bila danes njihova prva pijača. Rečem svojemu nekdanjemu součencu: „Sveče že prižigajo, treba da vstaneva.“

Zlatorepec: „Tega pa ne, tega!“

Jaz: „Zakaj ne?“

Zlatorepec: „To se lahko dopove ob kratkem. Prvič vidim pri le-oni mizi veselo družbo. Dragi moj, vesela družba velja več od zlata in srebra; to lahko verjameš meni, ki sem že marsikaj poskusil in premislil na zemlji; drugič pa je tudi tista, da nikakor ne grem ponoči v mesto.“

Jaz: „Ali se morda bojiš okraden biti?“

Zlatorepec: „Vacuus coram latrone cantat viator. Ta reč je pravzaprav takale: Tvoje vedno izpraševanje obudi v meni marsikako drobtinico dobre misli, katere bi gotovo ne bilo, ko ne bi me ti vedno sukal in drezal. Jutri o belem dnevu pridi pome, da pojdeva proti Sv. Florijanu, če je še tam, kjer je bil, kajti slišali smo, da se je v Ljubljani marsikaj premenilo. Tega mi vendar menda ne odrečeš, ker sva domača. Po potit mi bodeš pa razlagal, kaj se je zgodilo v mestu, kar ni bilo mene v Ljubljani. Tega je že prav dobrih pet let.“

Jaz: „Daj mi vsaj culo, da je ne bode treba jutri nositi po mestu.“

Zlatorepec: „Kogar je moje cule sram, tega je mene sram; culo pusti v kotu za mizo! Če mi pa vendar le meniš biti po sili prijazen, storiš mi lahko drugo ljubav, ki ti bode

gotovo prizadevala dosti manj težave.“

Jaz: „Zakaj ne, če se da?“

Zlatorepec: „Kaj bi ti pravil, saj ti sam dobro veš, da se nobenega desetega brata cesar nikoli rad ne drži, torej menim, da ne bode napak, če pogledaš, koliko imaš pri sebi, da ti ne vzamejo po cesti druge ljudi, kateri ti niso ne v peto ne v šesto; midva pa sva stara pajdaša.“

Zlatorepecovi prošnji se ni bilo ustavljati, ker je bila tako sramežljivo osnovana. Ko je v culo spravil, kar se je bal, da ne bi jaz po cesti izgubil, prime kozarec, trči najprvo s krčmarico, debelo ženo, ki je bila prišla svedo otrinjat, potem pa še z menoj, rekoč: „Prazna možnja, boječ mož! Ti se mi pa lepo zahvali, da pojdeš lahko brez skrbi domov. Bog te živi!“ Potem vzame iz cule prazen mehur pa ga obrne narobe ter na mizo iztrese nekoliko prahu, katerega je potlej podrgnil v lulo. Moral sem obljubiti, da pridem ponj drugo jutro in poslovala sva se za tisto noč. Komaj stopim čez prag, že se je skozi okence razlegala iz krčme na cesto glasna pesem hripavega grla: „Za domovje!“ —

O blažena leta vesele mladosti, zlata doba učilniškega življenja, kam si pobegnili? Nikoli več se ne vrneš. Utonila si! Sreča vseh poznejših let in vredna toliko, kolikor samo en dan tistih časov, ko vse težave, vse skrbi in prečute noči niso mogle učencu omračiti lica. Okrog živega mladeniča pisani svet prijazno pleše, kakor spomladi plešejo sončni žarki nad zelenim poljem, prihodnost se mu smeje iz rdečih oblakov in veselo upanje mu napaja zdravo srce. S kakim plamenom gori mladeniču viharna ljubezen, s kakim žejnim grlom on pije sladki tok šumečega življenja! Kako se mladi učenec po dovršenem delu veseli doma počitka!

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

VABILA

31. oktobra 1981 ob 20. uri na ljubljanski televiziji direkten prenos selškega ansambla, ki je nastopil na srečanju koroških vižarjev 12. julija 1981 v Selah

KPD Šmihel vabi na

KONCERT

Kraj: Farna dvorana v Šmihelu
Čas: nedelja, 25. 10. 1981 ob 19.30 uri
Nastopajo: Moški zbor „Kralj Matjaž“ iz Libuče, moški zbor SPD „Edinost“ iz Pliberka, mešani pevski zbor „Gorotan“ iz Šmihela

Posojilnica Borovlje vabi ob svetovnem dnevu varčevanja 30. 10. 1981 ob 13.30 uri v Posojilnici Borovlje na

AVTOGRAMSKO URO

Srečali boste: Bojana Križaja, Borisa Strela, Jožeta Kuralta, Huberta Neuperja, Hanzija Wallnerja in Fredyja Groyerja
Čakajo vas majhna presenečenja!
Vsi ste prisrčno vabljeni

Dijaški dom Slovenskega šolskega društva vabi na

VEČER STARŠEV

ki bo v petek 23. 10. 1981 ob 19.30 uri v prostorih Dijaškega doma, Tarviserstr. 16

Danes je mladina bolj kot kdaj koli izpostavljena negativnim vplivom okolja, zato bomo pripravili predavanje docenta dr. Vinka Skalarja o zasvojenosti otrok (mamila, alkohol, nikotin)

O partizanskem boju na Koroškem med Drugo svetovno vojno, bo predaval v sredo 28. 10. 1981 dr. Josef Rausch, sodelavec inštituta za vojaške vede na Dunaju
Kraj: soba I-235, čas: 17. — 19. ure

POSOJILNICA PLIBERK

vabi ob priliki tedna varčevanja otroke in mladino na mladinski film

PASTIRCI

ki ga bo predvajala Slovenska prosvetna zveza v nedeljo, 25. oktobra 1981 ob 14. uri v kletni dvorani Posojilnice
Prireditelj: Posojilnica Pliberk
Čakajo vas majhna presenečenja!
Vsi ste prisrčno vabljeni!

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi na

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

v nedeljo 15. novembra 1981 ob 14.30 uri v Mestni hiši v Borovljah.

Pokroviteljstvo:
Zvezni minister za pouk in umetnost, vizikanter dr. Fred Sinowatz, namestnik delnega glavarja Stefan Knall, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc, župan mestne občine Borovlje Anton Woschitz

Nastopajo otroški in mladinski zbori ter instrumentalne in folklorne skupine iz sledečih krajev: Žvabeka, Nonče vasi, Libuče, Šmihela pri Pliberku, Globasnica, St. Lipša, Žitare vasi, Doble vasi, St. Vida v Podjuni, Celovca, Radiš, Smarjete v Rožu, Sel, Slovenjega Plajberka, Borovlj, Svez, Bilčova, St. Jakob v Rožu, Loč, Brnce, Bistrice na Zilji, Šentilja, Škocijana, Rožeka, Galicije in Ukev v Kanalski dolini.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo: 9020 Celovec/Klaunfurt, St. Ruprechtstrasse 19/IV (Sindok) telefon 84 924, telex 42086; uprava: 9021 Celovec/Klaunfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 550 — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec — Borovlje

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

SAK zmaga naprej

Preteklo nedeljo se je SAK pomeril z moštvo iz Kotmare vasi. Po zmagi nad Brežami je bil SAK seveda favorit. Z zmago v Kotmari vasi, si bi SAK lahko priboril drugo mesto, ker je dan prej premagalo moštvo iz Brež Dobro vas 2:0. Slovensko moštvo pa je moralo nastopiti brez Luschniga in Velika, ki jima je športno razsodišče prepovedalo igrati dve igri.

V prvem polčasu je bila tekma precej izenačena, obe moštvi sta imeli precej možnosti. Najlepšo možnost so domačini imeli v 22. minuti, potem ko je Drnovšek napravil nepotrebno napako, vendar je Ahlin preprečil zadetek. Dve minuti pred koncem prvega polčasa pa je imel SAK možnost za zadetek, vendar niti Hobel niti Gregorič nista znala izrabiti priložnosti. Prvi polčas se je torej končal brez vsakega zadetka.

V drugi polovici igre je prišel na igrišče Wieser namesto Polanška, ki je bil poškodovan. V drugem polčasu je SAK zbral vse sile in močno pritiskal. Igra je postala dosti bolj živa, včasih pa so tudi domačini nevarno prišli pred gol SAK. V 53. minuti je Ferra zatresel mrežo, vendar stranski sodnik je „videl“ offside. V 64. minuti je Kreutz L. zamenjal Gregoriča in že po eni minuti odločil igro. Po krasni podaji Ferra je Kreutz L. iz 7 metrov premagal vratarja: žoga se je odbila od prečke v gol. Nato se je SAK koncentriral samo še na protinapade, imel je še nekaj stoočstotnih možnosti, vendar mu ni uspelo dati drugega gola. Nekaj minut pred koncem pa je žoga zletela le nekaj centimetrov mimo gola SAK, skoraj bi ostala ena toča v Kotmari vasi.

S to zmago se je SAK „prebil“ na tihem na drugo mesto. Ima 15 točk kot Breže, le da ima eno igro več. Pohvaliti je treba tudi sodnika, ki je zelo solidno in nepristransko sodil.

Postava: Ahlin; Perč, Kreutz M.,

Woschitz, Drnovšek, Ferra, Babšek, Zablantnik, Gregorič (Kreutz L.), Hobel, Polanšek (Wieser).

Prihodnjo soboto/nedeljo SAK nima tekme.

Moštvo „pod 23“ je igralo proti sovrstnikom iz Kotmare vasi neodločeno 2:2. Žalostno je, da nekateri igralci nimajo toliko morale, da bi hodili na tekme, kajti moštvo je moralo nastopiti z 8 igralci. Oba gola za SAK je dal Schnabl.

JUGOSLAVIJA — ITALIJA 1:1

Preteklo soboto je Jugoslavija v okviru kvalifikacijskih tekem za svetovno prvenstvo igrala v Beogradu proti Italiji. Tekma ni bila več posebno pomembna, saj sta se že obe reprezentanci več ali manj kvalificirali za svetovno prvenstvo v Španiji. Gol za Jugoslavijo je dal Vujović, Bettega pa

Bodo gradili Karavanški predor že pozimi?

Na jugoslovanski strani bodo verjetno že v prihodnji zimi začeli gradnjo karavanškega predora, tako pravijo koroški deželni referent za gradnjo cest Erwin Fröhbauer. To mnenje je zastopal po zasedanju meddržavne jugoslovansko-avstrijske komisije za gradnjo predora skozi Karavanke, ki je bila prejšnji teden v Portorožu. Tam je Slovenija sporočila, da je dobila dovoljenje za posojilo v tujini.

Odgovorni ljudje v Sloveniji so se že povezali s pristojno avstrijsko delovno skupnostjo. Na avstrijski strani pa se bo začetek del še nekoliko zavlekel, ker je treba gradnjo še enkrat razpisati, ta postopek pa bo trajal nekaj mesecev.

AVSTRIJA 1

PETEK, 23. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Kstanji — 9.30 Ruščina — 10.00 Neutrnost Avstrije — 10.30 Glasbena komedija — 12.10 Slikar Werner Berg — 13.00 Poročila — 17.30 Pustolovščine Toma Sawyerja in Huckleberryja Finna — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.30 Mi — 18.49 Oddaja kmetijske zbornice — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zadeva za dva — 21.20 Panorama — 22.20 Model v rdečo-belo-rdečem — 23.25 Poročila.

SOBOTA, 24. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Ženske v boju proti Hitlerjevemu režimu — 11.45 Delavska kultura — 11.55 Moder v rdečo-belo-rdečem — 13.00 Poročila — 15.35 Charlijeva teta — 17.00 Ročna dela — 17.30 Obalni pirati — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Variete International — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Heinz Conrads in njegovi prijatelji — 21.50 Šport — 23.20 Poročila.

NEDELJA, 25. 10.: 11.00 Koncert — 12.35 Izobrazba v podjetju — 15.20 Dawsonova patrolja — 16.35 Slike v zrcalu — 16.50 Listama v slikanici — 17.10 Potatovi — 17.20 Nils Holgersson — 17.25 Seniorski klub — 18.30 Srečanje z živalmi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Kottan raziskuje — 21.45 Glas istama — 21.50 Šport — 22.45 Popevkarški cirkus — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 10.: 10.30 Graf. Monte Kristo — 14.50 Cordula — 16.35 Mladinski film — 17.30 Potatovi — 17.40 Colnar — 18.00 Tekstilna umetnost — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zabayna oddaja ob državnem prazniku — 22.10 Šport — 22.25 Poročila.

TOREK, 27. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 V hiši — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Charlijeva teta — 11.55 Čuda sveta — 12.15 Seniorski klub — 13.00 Poročila — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Made in Austria — 18.30 Mi — 18.54 Nasveti potrošnikom — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ceste brez konca — 21.00 Čemu gledališče — 21.50 Nalomljena skodelica — 23.20 Poročila.

SREDA, 28. 10.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.35 Francoščina — 10.05 Šolska oddaja — 10.20 Glasbeni instrumenti — 10.35 Claudia — 12.05 Risanka — 12.15 Ceste brez konca — 13.00 Poročila — 17.00 Iskalci zakladov — 17.30 Wickie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Smešna rezužne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Veliki Gatsby — 22.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 23. 10.: 17.30 Izobrazba v podjetju — 18.00 Galerija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vladoj kot raziskovalci in zbiralci — 21.20 Politika v petek — 22.20 Grad strahov — 23.55 Zgodovina ženske.

SOBOTA, 24. 10.: 13.30 športno popoldne — 17.00 Ljuba družina — 18.00 Tedenski pregled sporeda — 18.25 Nogomet — 19.00 Za prijatelje filma — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Zadeva za ljudskega odveta — 20.15 Agonija — 22.05 Sicilijanski klan.

NEDELJA, 25. 10.: 14.00 Tenis — 17.00 Operni prizori — 17.45 Stevie Wonder — 18.30 Mladinski obzorik — 19.30 Čarostelec — 21.15 Poročila — 22.45 Graf. Monte Kristo.

Posojilnica Dobro vas in Posojilnica Škocijan vabita za leden varčevanja na **DRUŽABNO POPOLDNE** v ponedeljek 26. oktobra 1981 ob 14. uri v kulturnem domu v Dobro vasi. Nastopili bodo mladi varčevalci z instrumenti, petjem in plesom.

Slovensko prosvetno društvo „OBIR“ na Obirskem vabi na

IZLET

Kdaj: v nedeljo 25. oktobra 1981
Kam: po Štajerski vinski cesti in v Gradec
Naš tajnik dr. Ludvik Karničar nam bo pokazal mesto Gradec z univerzo vred
Odhod: ob 5. uri zjutraj izpred Kovčeve gostilne na Obirskem. Pristop je možen tudi pri ESSO-črpalki v Železni Kapli ob 5.30 uri
Prijava in cena: vožnja stane 200 šil, ki jih vplačate pri Nužiju Furjanu v kapelski Posojilnici. Vplačilo velja kot prijava

za Italijo. Obe moštvi morata igrati še proti Luxemburgu, in za obe moštvi verjetno ne bo pomenilo posebne težave premagati to moštvo. Po teh tekmah bosta verjetno definitivno kvalificirani za Španijo.

VZHODNA PODLIGA:

1. Breže	11	7	1	3	21	9	15
2. SAK	12	5	5	2	20	18	15
3. Dobro vas	11	6	2	3	21	12	14
4. Mostič	11	5	3	3	16	11	13
5. Treibach	11	5	2	4	19	16	12
6. Šmihel	11	4	3	4	19	17	11
7. Sinča vas	11	3	5	3	9	12	11
8. ASV	11	3	4	4	18	20	10
9. KAC	11	4	2	5	16	21	10
10. Grabštanj	11	2	5	4	11	17	9
11. Kotmara v.	11	3	3	5	15	22	9
12. Velikovec	11	2	4	5	17	22	8
13. Žrelec	11	2	3	6	11	16	7

Celovške sejemske prireditve 1982

Uprava Celovškega sejma sporoča termine sejmskih prireditev v prihodnjem letu:

GAST 82 — strokovni sejem gastronomije in turizma — 20. do 25. marca 1982

DOPUST 82 — 7. strokovni sejem za prosti čas, hobby in potovanja — 19. do 23. maja 1982

ČELOVŠKI LESNI SEJEM — 31. sejem za gozdarstvo, žagarske in lesnopredelovalne stroje — 13. do 18. avgusta 1982

ČELOVŠKI SEJEM 1982 — blagovni sejem — 13. do 22. avgusta.

Prijave za GAST 82 so možne še do 23. oktobra, za lesni sejem pa še do 15. decembra.

RADIO — TELEVIZIJA

PONEDELJEK, 26. 10.: 14.00 Zapoje z nami — 14.30 Mladina o sodobnih problemih — 17.00 Mladi mojstri — 18.30 Glasbeni feljton — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Ti moja Avstrija — 20.15 Prvo leto vladavine Marije Terezije — 22.10 Prizorišča svetovne književnosti — 22.55 Čikago 1930 — 23.40 Poročila.

TOREK, 27. 10.: 17.45 Šolska oddaja — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 21.03 Svoječasno — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

SREDA, 28. 10.: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.05 Stari Dunaj in njegovi prebivalci — 21.50 Poročila — 22.20 Umetnije — 22.55 Najboljše mesto za slepe — 23.40 Poročila.

ČETRTEK, 29. 10.: 17.30 Tako delujejo posojilnice — 18.00 Na poti po Avstriji — 18.30 Čas v sliki — 20.15 Deset ali manj — 21.50 Poročila — 22.20 Klub 2.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODĐAJE

PETEK, 23. 10.: 14.10 Obzorik — 30 minut z ansambлом Franca Miheliča.

SOBOTA, 24. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 25. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 26. 10.: 14.10 Obzorik — Srečanje.

TOREK, 27. 10.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Obzorik — Otraci, poslušajte! — Mladogra: Poje Mladinski zbor Državne gimnazije za Slovence v Celovcu.

SREDA, 28. 10.: 14.10 Obzorik — Minute z moškim zborom SPD Radiše — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 29. 10.: 14.10 Obzorik — Glasbeni mojstri: Hubert Bergant, orgle — Ob 130-letnici prof. Schelniga.

JUGOSLAVIJA

PETEK, 23. 10.: 8.50 TV v šoli — 17.30 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 Čebelko Hlaček — 18.00 Godba brez not — 18.25 Obzorik — 18.35 Izobraževalna oddaja — 18.55 Ne prezrite — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Izsiljevanje na Atlantiku — 21.45 V znamenju — 22.00 Mado, francoski film.

SOBOTA, 24. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Cican, dober dan — 8.20 Lolek in Bolek — 8.30 Pravljica o mezinčku — 9.00 Divja leta

Medsebojne obveznosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

protifašističnih borcev in žrtev nacizma odlikoval s častnim znakom zaslug za osvoboditev Avstrije in jim s tem v imenu republike izrekel priznanje in zahvalo za njihov doprinos k osvoboditvi. V tem okviru se je poklonil tudi spominu selskih žrtev ter jim ob 35-letnici obglavljenja zagotovil, da „so vredni častnega spomina naše republike.“

Priznanje z najvišjega mesta, čeprav nekoliko pozno, je brez dvoma razveseljevalo pojav ter samo potrjuje pravilnost našega že vedno zastopane stališča, da smo koroški Slovenci svojo lojalnost avstrijski domovini izpričali tudi v najtežjem času. Toda po drugi strani ne smemo prezreti dejstva, da je ta domovina še vedno v zaostanku pri uresničevanju takšnih razmer in pogojev, ki nam bodo v smislu črke in duha člena 7 državne pogodbe zagotovili nadaljnji obstoj in enakopraven vsestranski razvoj na domači koroški zemlji, na kateri smo se borili proti fašizmu tedaj, ko so mnogi „domovinski bojovníki“ še branili svojo domovino neke pri Narviku, Stalingradu ali El Alameinu.

Kako potrebne in upravičene so naše zahteve po doslednem spoštovanju obveznosti iz državne pogodbe in drugih mednarodnih dokumentov, smo v najnovejšem času doživeli zlasti na primeru Velikoveca. Ogorčeni smo spričo okolnosti, ki jih je bilo zaslediti okoli tamkajšnjega križčevega primera diskriminacije — od nestrpnosti občinskih očetov vse do navdušenja in celo zahvale za ta napad na demokracijo. Se posebno pa velja to glede očitkov ovadstva, ker opozarjamo na nerešena vprašanja in neizpolnjene obveznosti, kajti izpadi te vrste niso le žaljivi, marveč v skrajni meri neodgovorni, ker nevarno bremenijo odnose med obema narodoma v deželi.

Za bližnji državni praznik naj bo zato nedvoumno opozorjeno: nimamo le mi obveznosti napram domovini, k ji lojalno izpolnjujemo, marveč je tudi domovina dolžna izpolnjevati obveznosti, ki jih ima do nas.

— 9.20 Šah v svetu — 9.45 Po sledih predka — 10.15 Odgovornost za neodgovornost — 11.00 Župan v Casterbridgeu — 11.55 Poročila — 13.55 Nogomet — 15.45 Domači ansambli — 16.15 Košarka — 17.45 Poročila — 17.50 Potovanje Charlesa Darwina — 18.50 Naš kraj — 19.05 Zlata ptica — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Tat, ki je prišel na večerjo, ameriški film — 21.40 Modni utrinjki — 21.45 TV kabaret — 22.30 Kažipot — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 25. 10.: 9.15 Poročila — 9.20 Živ žav, otroška matineja — 10.30 Ljubezen po kmečko — 11.10 TV kažipot — 11.30 Narodna glasba — 12.00 Ljudje in zemlja — 13.00 Poročila — 14.55 Zdravnica v New Yorku — 15.15 Poročila — 15.20 Jesen — gradje — vino — 16.35 športna poročila — 16.45 Potovanje, ameriški film — 18.25 Risanka — 18.30 Nogomet — 19.24 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Sedem sekretarjev SKOJ-a — 21.05 Dimitrovgrad, dokumentarna reportaža — 21.35 športni pregled — 22.20 V znamenju.

PONEDELJEK, 26. 10.: 8.45 TV v šoli — 16.10 Kmetijska oddaja — 17.10 Poročila — 17.15 Glasba za cibabene — 17.30 Nobelovci: Ernest Hemingway — 18.00 Za zdravo življenje — 18.10 Otrci in igra — 18.35 Obzorik — 18.45 Glasba za mlade — 19.15 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ivan Cankar: Hlapci.

TOREK, 27. 10.: 9.05 TV v šoli — 15.50 Zaslužjeni, a nepokorjeni — 17.20 Poročila — 17.25 Lolek in Bolek — 17.35 Nihče kakor jaz — 18.05 škotski ansambel dud — 18.30 Obzorik — 18.40 Mostovi — Hidak, oddaja za madžarsko narodnostno skupnost — 18.55 Knjiga — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 študent do zrna — 20.05 Voltair — 20.45 Voltair — ta vražji človek — 21.45 V znamenju — 22.00 Za lahko noč z Milošem Mlejnikom.

SREDA, 28. 10.: 9.00 TV v šoli — 17.00 Poročila — 17.05 Cirkus — 17.30 Romantika proti klasicizmu — 18.00 Okrogli svet — 18.1 Obzorik — 18.30 Tekmovanje mladih glasbenikov v Ženevi — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Fantom svobode, francoski film — 21.45 V znamenju.

ČETRTEK, 29. 10.: 8.55 TV v šoli — 13.55 Nogomet — 15.50 Zaslužjeni, a nepokorjeni — 17.25 Poročila — 17.30 Jelenček — 18.00 Mosaic kratkega filma — 18.30 Obzorik — 18.40 Na sedmi stazi — 19.10 Risanka — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni četrek — 22.15 V znamenju.

Vsak privarčevani šiling prispeva k utrditvi naše samostojnosti!

Posebno v
„tednu varčevanja“ od 23. do 30. oktobra 1981

pričakujejo rojake in prijatelje
naše domače

POSOJILNICE

BILČOVŠ
BOROVLJE
CELOVEC
DOBRLA VAS
s poslovalnicama
SINČA VAS in
ŠENTPRIMOŽ
GALICIJA
GLINJE
GLOBASNICA
HODIŠE
ŠT. JAKOB V ROŽU
ŠT. JANŽ V ROŽU
KOSTANJE
KOTMARA VAS
LEDINCE
s poslovalnico
BAČE
LOČILO

MARIJA NA ZILJI
PLIBERK
PODLJUBELJ
PODRAVLJE
RADIŠE
SELE
ŠKOCIJAN
ŠKOFIČE
ŠMARJETA V ROŽU
ŠMIHEL PRI PLIBERKU
ŠTEBENJ PRI BELJAKU
ŠT. TOMAŽ
VELIKOVEC
s poslovalnico
DJEKŠE
VOVBRE
ZILJSKA BISTRICA
ŽELEZNA KAPLA
ŽVABEK

ZVEZA SLOVENSKIH ZADRUG

Celovec, Pavličeva 5-7

in njena poslovalnica v novih prostorih

Beljak, Kaiser-Josef-Platz 6